

fajNOVA CENTRUM

Strategický plán udržitelného rozvoje
městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz
na roky 2022–2027 s dlouhodobým výhledem do roku 2035

fajNOVA
CENTRUM

OSTRAVA!!!
MORAVSKÁ OSTRAVA
A PŘÍVOZ

OBSAH

Proč městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz potřebuje strategický plán?	4
Jak číst strategický plán fajnOVA CENTRUM?	5
Principy, na kterých je strategický plán postaven	6
Metodický přístup	9
ANALYTICKÁ ČÁST	12
Profil městského obvodu	13
Bydlení a kvalita života	17
MOaP jako centrum Ostravy a kraje	24
Komunitní a udržitelný rozvoj	29
Souhrnná SWOT analýza městského obvodu	42
Shrnutí nejdůležitějších poznatků analytické části	52
NÁVRHOVÁ ČÁST	55
Vize MOaP 2035 a mise strategie	56
Strategické cíle	57
Zásobník inspirativních námětů k projektům a aktivitám do budoucna	75
IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	76
Plán implementace	77
Monitoring naplňování strategického plánu	78
Evaluace strategického plánu	79
DODATKY	80
Harmonogram jednání a seznam zapojených odborníků a stakeholderů	81
Autoři strategického plánu	82
Seznam zkratek	91
Seznam příloh	93

Kontakty:

- **Ing. Miroslava Rychtáriková**
vedoucí odboru strategického rozvoje,
školství a volnočasových aktivit,
Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz
miroslava.rychtarikova@moap.ostrava.cz

Verze druhá – schválena zastupitelstvem statutárního města Ostravy dne 24.5.2023

Aktualizace strategického plánu fajnOVA CENTRUM byla finančně podpořena v rámci mezinárodního projektu „RESOLVE - Sustainable mobility and the transition to a low-carbon retailing economy“ (zkrácený název „RESOLVE“, registrační číslo PGI00193), který je podpořený v rámci Operačního programu INTERREG EUROPE.

Proč městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz potřebuje strategický plán?

Strategický plán představuje jeden ze základních rozvojových dokumentů, který určuje, jakým způsobem by se mělo dané sídlo rozvíjet. Jedná se o plánovací nástroj, který sice obsahuje výčet rozvojových projektů, nicméně ty se často nacházejí teprve v zárodku a je potřeba je hlouběji rozpracovat. Pozitivní přínosy strategických plánů se povětšinou projevují až v dlouhodobém horizontu, neboť příprava a realizace projektů často vyžaduje několikaleté úsilí od zrodu myšlenky, přes přípravu až po samotnou realizaci. Tvorba strategického plánu je kreativním procesem, pomocí kterého se zhmotňují představy o možnostech řešení problémů a aktivizace potenciálu daného sídla.

Moravská Ostrava a Přívoz (MOaP) se se svým strategickým plánem připojuje k ostravským městským obvodům, které rovněž plánují pod hlavičkou fajnOVA. Tento strategický plán navazuje na strategický plán rozvoje statutárního města Ostravy 2017-2023, který je znám pod zkratkou fajnOVA, i na další nadřazené strategické dokumenty a dále rozpracovává a obohacuje opatření v nich zmíněná tak, aby se promítly do území městského obvodu. Strategický plán fajnOVA CENTRUM je platný na období let 2022-2027, nicméně obsahuje také dlouhodobý výhled do roku 2035, a představuje tedy základ pro dlouhodobé strategické plánování místní samosprávy. Strategický plán je živým dokumentem, neboť musí reagovat na změny v území i vnějším prostředí, a tudíž je nutná jeho průběžná evaluace a aktualizace.

Jak číst strategický plán fajnOVA CENTRUM?

Strategický plán fajnOVA CENTRUM se nevznáší ve vzduchoprázdnu. Navazuje na další strategické a koncepční dokumenty statutárního města Ostrava (SMO), Moravskoslezského kraje, České republiky i nadnárodní úrovně, které lze nalézt v Příloze 1. Struktura strategického plánu fajnOVA CENTRUM vychází ze strategického plánu rozvoje statutárního města Ostravy 2017-2023 a dále rozpracovává priority, strategické cíle a opatření v něm obsažené. Z tohoto důvodu jsou v návrhové části vedle projektů a aktivit realizovaných městským obvodem MOaP zmíněny i projekty či aktivity, které realizuje magistrát města Ostravy (MMO) na území městského obvodu MOaP. Je důležité, aby čtenáři strategického plánu fajnOVA CENTRUM měli toto rozdělení při jeho čtení na paměti a pamatovali, že MOaP je jedním z 23 městských obvodů města Ostravy. Pravomoci městského obvodu i jeho možnosti jsou tudíž oproti městu Ostrava významně menší. Toto rozdělení vyplývá ze Statutu města Ostravy, který představuje základní dokument definující vzájemné vztahy mezi městskými obvody a městem Ostravou.

Analytická část strategického plánu fajnOVA CENTRUM vychází z dostupných dat o území MOaP, některé z údajů mohou působit jako neaktuální, realizační tým však vždy využíval nejaktuálnější dostupné údaje. Pro překlenutí tohoto nedostatku dat byly využity znalosti o území členů strategického týmu, pracovních skupin a osobností v rozhovorech. Významný vstup pak představují v analytické části odkazované studie, průzkumy a šetření. Podrobnosti z nich lze nalézt v následujících přílohách:

- Syntéza realizovaných rozhovorů při přípravě strategického plánu fajnOVA CENTRUM
- Kriminalita, bezpečnost a jejich percepce v MOaP
- Šetření kvality života z pohledu obyvatel MOaP
- Průzkum potřeb ostravských rodin - výsledky za MOaP
- Průzkum mezi obyvateli a návštěvníky MOaP při přípravě strategického plánu fajnOVA CENTRUM
- Studie dostupnosti zeleně v MoaP
- Aktuální stav nákupních ulic historického jádra města Ostravy
- Studie proměny maloobchodu a služeb v historickém jádru města Ostravy

Jak se čtenář dočte v analytické části, území MOaP představuje velmi pestrou mozaiku, která má rozdílné rysy. Jednotlivé oblasti MOaP mají velmi odlišné funkce, potenciál i problémy. Aktuální verze strategického plánu pokrývá celé území městského obvodu, nicméně do budoucna se počítá s postupným rozšiřováním strategického plánu dle potřeb jednotlivých oblastí MOaP.

Principy, na kterých je strategický plán postaven

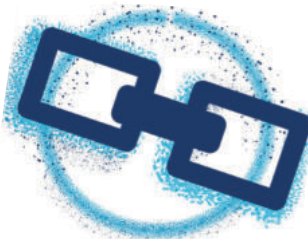
Analýza založená na datech

Přístup k rozvoji MOaP se zakládá na využívání vědeckých poznatků a znalostí o území. V ideálním případě by veškerá tvrzení měla být podložena, aby nedocházelo k zaměňování subjektivních objektivních zjištění.

Různý přístup pro různé oblasti

MOaP se skládá z různých typů zástavby a jejich obyvatelé, místní podniky a instituce potřebují odlišná opatření. Je zřejmé, že historické jádro potřebuje jiný přístup než Fifejdy či Přívoz.

Prostorové propojení městského obvodu

Městský obvod je rozdělen řadou různých fyzických bariér a tato strategie směřuje k jejich postupné eliminaci. Rovněž se pokouší o harmonizaci využití celého území městského obvodu. Snahou je MOaP lépe propojit uvnitř, s okolními městskými obvody i s regionem.

Pracovat s tím, co již v městském obvodu máme

Při přípravě strategie byl kladen důraz na místní obyvatele, podniky a instituce. Cílem je napomoci jejich lepšímu fungování a rozvoji. Strategie se prioritně nespolehá na příchod nových obyvatel či investorů, avšak i jim se snaží nastavit přívětivé podmínky.

Řešení problémů a aktivizace potenciálu

Snahou strategického plánu je řešit nejen to, co městský obvod trápí, ale i hledat to, kde se může v budoucnu rozvíjet.

Zlepšit prostředí pro přísun financí zvenčí

Jedním z principů, na kterém strategie staví, spočívá ve zlepšování podmínek pro přísun financí zvenčí. Cílem tedy je zjednodušit možnosti investic developerů a podniků na území městského obvodu a v ideálním případě i zapojit do budování a údržby jejich okolí.

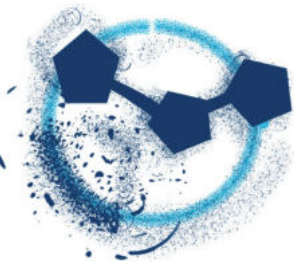
Doplňování vlajkových projektů města

Městský obvod nikdy nebude mít finanční možnosti, kterými disponuje celé SMO. Stále však může být nápomocen s jejich realizací, doplňovat je menšími projekty, a tím zlepšit fungování vlajkových projektů města Ostravy. Jen tak mohou být velké projekty přínosem pro samotnou MOaP.

Nevytvářet vzdušné zámky

Autoři strategického plánu si jsou vědomi omezených možností samosprávy. Při přípravě strategického plánu byla snaha plánovat co nejvíce realisticky a zároveň nastavit cíle tak, aby představovaly „zvládnutelnou výzvu“, aby jejich dosažení městský obvod viditelně posunulo.

Vytvářet prostor pro experimenty

Řada obdobných problémů, se kterými se MOaP potýká, již byla vyřešena v jiných městech. V rámci tvorby strategie je snaha tato řešení vyhledávat a po kritickém zhodnocení vytvořit podmínky pro jejich aplikaci.

Praktická opatření

Veškerá opatření jsou plánována s ohledem na jejich finanční náročnost i v provozní fázi. Naplánované projekty by se neměly stát přílišnou zátěží pro rozpočet městského obvodu z důvodu nadměrných nákladů na provoz a údržbu.

Důraz na udržitelnost

Realizace jednotlivých opatření a projektů by měla vždy pamatovat na jednotlivé dimenze udržitelnosti a rozvíjet environmentální, sociální a ekonomickou stránku městského obvodu s ohledem na dlouhodobý horizont. Příkladem takto zaměřeného rozvoje je zahušťování a kompaktnost zástavby nacházející se na území městského obvodu.

Živý dokument

Strategie je navázána na ostatní strategické dokumenty státu, kraje i SMO. Nejužší návaznost je pochopitelně na strategický plán fajnOVA, řadu opatření v tomto nadřazeném plánu dále rozpracovává a doplňuje. Vzhledem ke stále se měnícímu prostředí je dokument otevřen budoucím úpravám, které budou na tyto změny reagovat. Součástí dokumentu jsou i zásady pro průběžný monitoring a evaluaci.

Metodický přístup

Přípravu strategického plánu zaštiťoval realizační tým tvořený pracovníky Ostravské univerzity. Základním východiskem pro přípravu a zpracování strategického plánu fajnOVA CENTRUM byla Metodika přípravy veřejných strategií vydaná Ministerstvem pro místní rozvoj a hierarchicky nadřazené strategické dokumenty, zejména pak Strategický plán rozvoje města Ostravy na období 2017-2023 (fajnOVA), ze kterého tento dokument vychází a ctí jím nastavenou terminologii a principy. Realizační tým dále čerpal z nejen osvědčených, ale i inovativních přístupů ke strategickému plánování z jiných sídel. Při přípravě strategie byla brána v potaz Vize prostorového rozvoje Ostravy z dílny Městského ateliéru prostorového plánování a architektury (MAPPA) i Místní Agenda 21 (MA21), ke které se MOaP hlásí od roku 2019 a Nová Lipská charta zdůrazňující význam měst v rozvoji lidské společnosti [1].

Strategický plán byl zpracován asociativní metodou, která kombinuje prvky jak komunitního, tak i expertně vedeného přístupu k plánování. Navzdory probíhající pandemii COVID-19 a s ní spojenými omezeními byla v průběhu tvorby strategie snaha zapojit návštěvníky městského centra, místní obyvatele, zástupce komunit, firem a institucí v co nejvyšší míře. Obdobně se autoři strategie pokusili v co největší míře využít odborných poznatků vyplývajících z různých výzkumů, které se dotýkají MOaP, Ostravy a Moravskoslezského kraje či jiných, avšak srovnatelných měst a regionů.

V inicializační fázi byl nejprve zformován strategický tým, který formálně dohlížel na přípravu strategie a od počátku určoval její směřování. Strategický tým byl tvořen zástupci vedení MOaP a SMO. Součástí strategického týmu byli i zástupci opozičních stran zastoupených v zastupitelstvu městského obvodu, aby bylo dosaženo co nejširšího konsenzu napříč politickým spektrem. Nedílnou součástí strategického týmu byli i zástupci vedení Ostravské univerzity (OU), Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava (VŠB-TU) a MAPPA, tedy institucí, které významně ovlivňují rozvoj městského obvodu. První jednání strategického týmu proběhlo v dubnu 2021, přičemž na něm byl jeho členům představen celý proces přípravy strategického plánu a jeho harmonogram. Na tomto setkání bylo rovněž rozhodnuto o prioritních tématech strategického plánu; ty byly definovány jako:

- **Bydlení a kvalita života**
 - Podtémata: bydlení, kvalita života, kriminalita a pocit bezpečí, veřejný prostor a volný čas

- **MOaP jako centrum Ostravy a kraje**

- Podtémata: historické jádro, doprava, kultura na úrovni města, podniky v historickém jádru, návštěvníci, metropolitní funkce, jako vyšší vzdělávání a dostupnost zdravotní péče

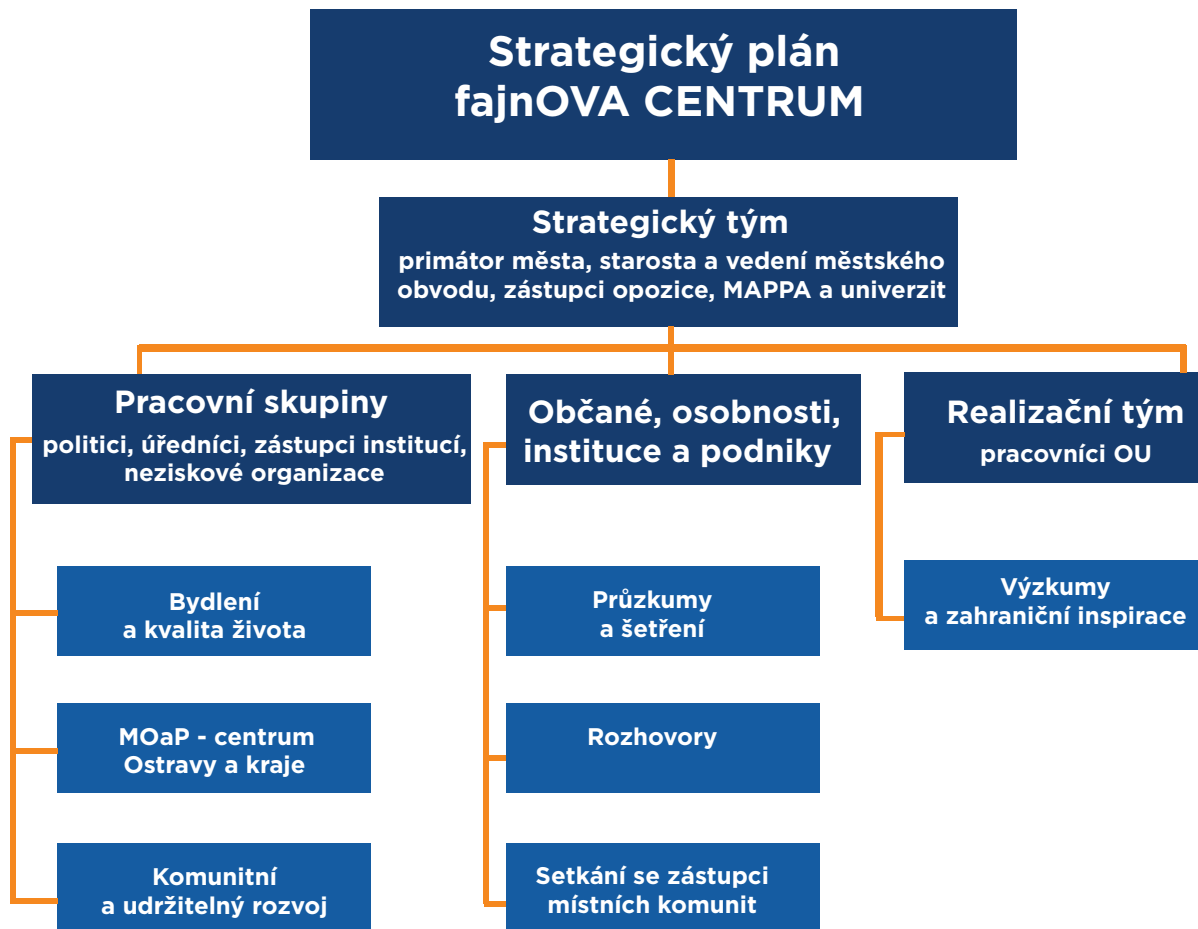
- **Komunitní a udržitelný rozvoj**

- Podtémata: udržitelný rozvoj, adaptace na změnu klimatu, životní prostředí, modrozelená infrastruktura, kultura na úrovni městského obvodu, komunity, rodinná politika, základní a mateřské školství, otevřená radnice a open data

Ke každému tématu vznikla pracovní skupina, která se zabývala i podtématy, která se hlavních témat dotýkala, či s nimi měla spojitost. V průběhu analytické fáze tvorby plánu (duben-říjen 2021) vznikaly vstupní analýzy a podklady pro setkání pracovních skupin. Pro potřeby setkání pracovních skupin a strategického týmu vznikaly syntézy poznatků z různých výzkumů a průzkumů. Pro potřeby přípravy strategického plánu rovněž proběhl průzkum mezi obyvateli a návštěvníky, kterého se zúčastnilo 1 391 respondentů. Dalším významným vstupem pro analytickou fázi byly i realizované rozhovory s 34 významnými osobnostmi MOaP a Ostravy či se zástupci magistrátu, kraje, respektive krajského úřadu a starosty okolních městských obvodů (Příloha 2). Tato fáze byla ukončena druhým setkáním strategického týmu, na kterém byly diskutovány dosavadní poznatky, možnosti směřování celého plánu a rovněž byla představena podoba souhrnné SWOT analýzy. Toto setkání již odstartovalo návrhovou fázi přípravy a strategický tým započal s definováním vize, mise a cílů strategického plánu. Ty byly následně rozpracovány pracovními skupinami do obrysů prvních opatření a později zpřesněny členy realizačního týmu. V rámci návrhové fáze proběhlo v únoru 2022 i setkání se zástupci místních komunit, na kterém proběhl rovněž sběr podnětů pro formulaci opatření a projektů. Tvorba návrhové části byla zakončena třetím setkáním strategického týmu. Jednotlivá setkání pracovních skupin a strategického týmu a stejně tak i proběhlé rozhovory a odpovědi respondentů v realizovaném průzkumu přinesly realizačnímu týmu cenné poznatky o fungování městského obvodu a jeho problémech.

Obrázek 1: Schéma přípravy strategického plánu fajnOVA CENTRUM

Pro potřeby přípravy strategického plánu bylo zrealizováno:

- 3 setkání strategického týmu,
 - 6 setkání s pracovními skupinami,
 - 34 rozhovorů s místními aktéry,
 - dotazníkový průzkum s 1 391 respondenty,
 - setkání se zástupci místních komunit
- Celkově tedy bylo do přípravy strategického plánu fajnOVA CENTRUM zapojeno v různých formách přes 1 500 osob z řad občanů, návštěvníků a stakeholderů.

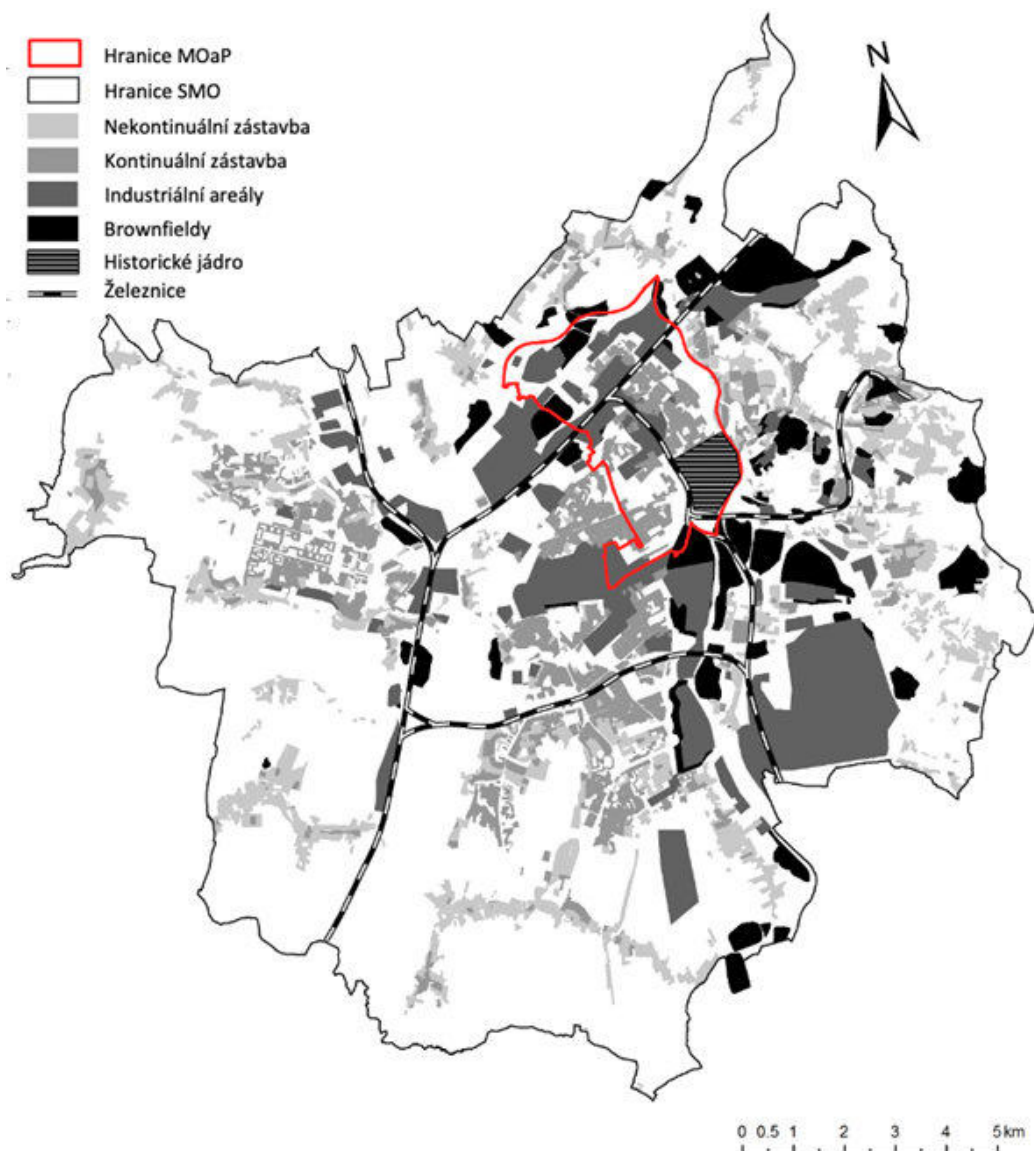
ANALYTICKÁ ČÁST

Profil městského obvodu

MOaP je jedním z 23 městských obvodů SMO a představuje společně s Ostravou-Jih a Porubou jedno ze tří jeho populačních center, oproti těmto dvěma městským obvodům však nemá primárně sídlištní charakter, jeho zástavba je tvořena zejména blokovou a historickou zástavbou. Území městského obvodu je navíc obklopené poměrně hustě osídleným pásem vnitřního města, kde se rovněž nachází množství průmyslových areálů (viz Mapa 1).

Mapa 1: Struktura zástavby Ostravy

Zdroj: OU

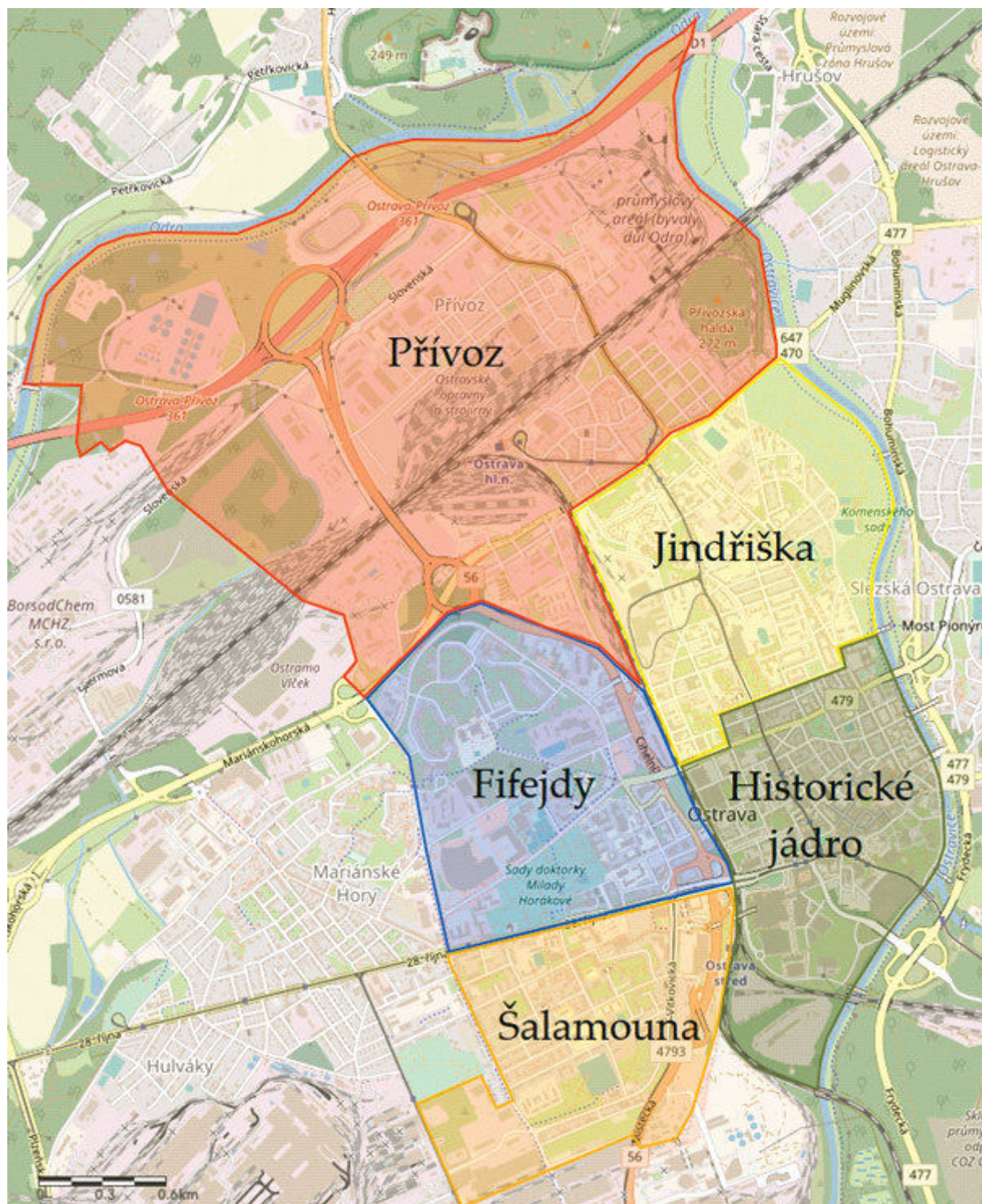
Navzdory faktu, že v administrativních hranicích MOaP žije pouze 38 832 (údaj platný k 31.12.2021), což z něj dělá nejmenší ze tří populačních center Ostravy, MOaP nese funkci správního, ekonomického a kulturního centra nejen celého města, ale také celého Moravskoslezského kraje. Populační vývoj byl historicky silně ovlivněný vývojem průmyslu, který se koncentroval do Ostravského metropolitního regionu. Zatímco počet obyvatel mezi lety 1869-1991, s výjimkou období kolem 2. světové války, výrazně rostl jak na úrovni kraje, tak Ostravy jako celku díky průmyslem tažené urbanizaci, v MOaP naopak klesal již od roku 1930. V případě MOaP pokles obyvatel souvisel s průběhem druhé světové války a následným odsunem německého obyvatelstva po roce 1945. Zatímco následně v období socialismu došlo k výstavbě populačně velkých městských obvodů Poruby a Ostravy-Jihu, v MOaP docházelo k poměrně rozsáhlým demolicím. Ty souvisely na jedné straně s plánem zbourat historickou část města, vytěžit ložiska uhlí pod jeho povrchem a přesunout obyvatelstvo z dosahu negativního působení průmyslu, na druhé straně s ideologicky motivovaným upřednostněním bydlení na panelových sídlištích spjatých s modernistickým ideálem výstavby a podoby měst [2]. Výsledkem tohoto vývoje je stále nedokončená městská struktura (proluky a prázdné prostory) s množstvím bariér v podobě průmyslových areálů, dopravní infrastruktury a řek Ostravice a Odry.

Tyto nevyužité prostory a fyzické bariéry představují výzvu pro budoucí rozvoj městského obvodu, ale zároveň při jejich vhodné úpravě a znovuvyužití mohou být v budoucnu jednou ze silných stránek. Přímou s průmyslovou minulostí souvisí, v porovnání s městy s obdobným počtem obyvatel, také poměrně malé historické jádro. Po roce 1989 sice pokles počtu obyvatel MOaP pokračoval v souladu s vývojem kraje i Ostravy, nicméně pozitivním trendem byla rostoucí koncentrace komerčních aktivit a veřejných i soukromých investic do zastaralé infrastruktury. Od roku 2011 pak zde bylo zaznamenáno zpomalení poklesu počtu obyvatel, zatímco v kraji pokračoval setrvalý pokles a v Ostravě se propad prohluboval. To lze na jednu stranu vnímat pozitivně, ale na druhou stranu vývoj Moravskoslezského kraje a Ostravy, které jsou s MOaP funkčně provázány, jej z dlouhodobého hlediska ovlivňují.

Zde je však nutné upozornit, že MOaP je prostorově, sociálně a funkčně značně různorodá, a proto byla pro účel strategického plánu fajnOVA CENTRUM rozdělena do pěti oblastí s odlišnými charakteristikami (viz Mapa 2). Pojem městské centrum je v celém strategickém plánu vzhledem k jeho názvu použit jako synonymum pro celé území MOaP.

Mapa 2: Mapa oblastí MOaP

Zdroj: OU

Historické jádro představuje vzhledem k vysoké koncentraci historicky a architektonicky významných budov, urbanistických celků a kulturních institucí symbolický střed města. Tato centrální pozice je posílena vysokým zastoupením sídel veřejných institucí, jako například univerzit, nemocnic a správních úřadů, a rovněž soukromých firem. Zejména v případě kulturních a kreativních odvětví se v této oblasti jedná o významnou koncentraci na úrovni Ostravy i celého kraje. Tato pozice se do jisté míry promítá i do nejnižší míry nezaměstnanosti a podílu osob se základním vzděláním v MOaP. Historické jádro sousedí s rezidenční oblastí v blízkosti bývalého dolu Šalamoun, kterou tvoří smíšená městská struktura. Jedinou větší oblastí se zástavbou sídlištního typu v MOaP představují Fifejdy, kde se kromě rezidenční funkce nalézá rovněž větší množství občanské vybavenosti. Třebaže toto sídliště nemá tak masový charakter jako například Ostrava-Jih, dochází zde v rámci MOaP k nejvýraznějšímu úbytku obyvatel.

Na sever od historického jádra se nalézá bloková zástavba a v blízkosti největšího parku v MOaP (Komenského sady) také velmi atraktivní vilová zástavba. Poslední oblastí je v mnoha ohledech odlišný Přívoz na severu městského obvodu a potažmo Ostravy. Z hlediska typu zástavby je území tvořeno smíšeným typem a částečně také blokovou zástavbou. Urbanisticky nejhodnotnější část blokové zástavby kolem náměstí Svatopluka Čecha vytvořil světoznámý vídeňský urbanista Camillo Sitte. Celkově však větší část oblasti zabírají průmyslové areály, brownfieldy, proluky a železniční infrastruktura, které spolu s dálnicí D1 tvoří zásadní bariéry pro rozvoj území. Přívoz se v rámci městského obvodu odlišuje výrazně vyšší mírou nezaměstnanosti, vyšším podílem osob s neukončeným, či pouze základním vzděláním a také nejvyšším podílem bytů s 5 a více obyvateli. Není proto překvapivé, že socioekonomický deprivací index¹ dosahuje nejvyšších hodnot v rámci města a také v rámci kraje.

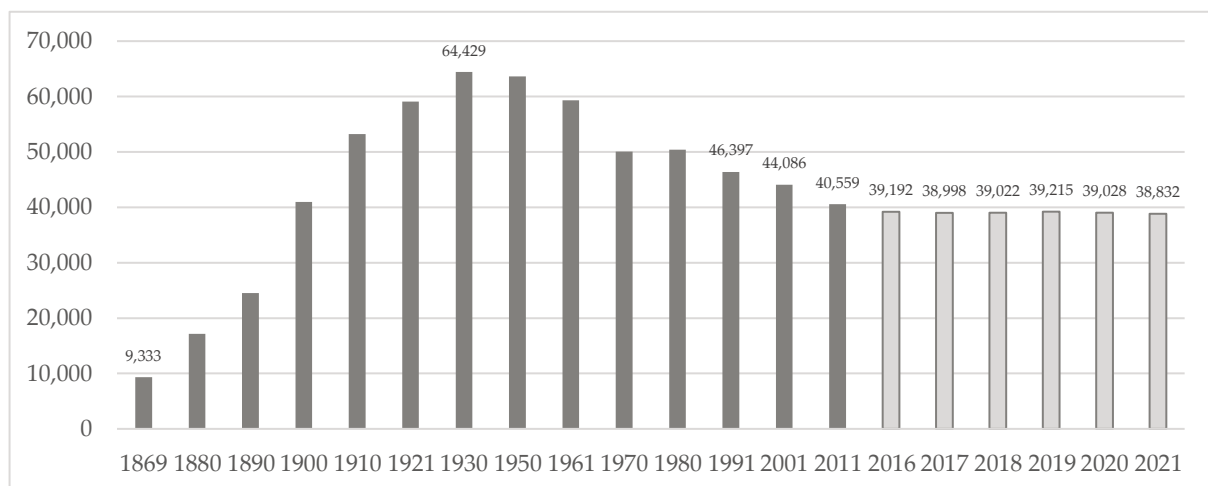

¹Pozn.: Socioekonomický deprivací index se vypočítává z údajů o míře nezaměstnanosti, podílu osob se základním vzděláním, podílu neobydlených bytů, podílu bytů s pěti a více obyvateli a indexu stáří na vybraném území. Zjednodušeně lze říci, že vyjadřuje nakolik je toto území sociálně a ekonomicky problematické; vyšší hodnoty obvykle vykazují sociálně vyloučené lokality.

Bydlení a kvalita života

Bydlení představuje základní lidskou potřebu, její naplňování vytváří předpoklady pro život v daném sídle a podmiňuje místní spotřebu. Svého populačního vrcholu Ostrava dosáhla v roce 1991, do roku 2021 však ztratila 10,6 % obyvatelstva. Rovněž městský obvod MOaP dlouhodobě trápí populační úbytek, ten má však jiné příčiny a charakteristiky, než je tomu v případě území celého města. Zprvė, populační úbytek v MOaP je dlouhodobější; populační vrchol byl zaznamenán v roce 1930 s 64 429 obyvateli a do roku 2021 klesal (viz Graf 1). Tento jev je z velké části způsoben nedostatečnou bytovou výstavbou v MOaP, výstavbou nových obytných celků v období socialismu v jiných částech města, suburbanizací² po roce 1989, zvyšujícími se nároky na výměru bytů v přepočtu na jedince a celkově negativním migračním saldem.

Graf 1: Historický vývoj počtu obyvatel MOaP

Zdroj: OU, zdroje podkladových dat [3–8], pozn.: období let 2016–2021 je včetně cizinců.

² Pozn.: Suburbanizace představuje proces, kdy se obyvatelstvo stěhuje za hranice města, obvykle do rodinného domu. Za prací a službami však stále zpravidla dojíždí do města.

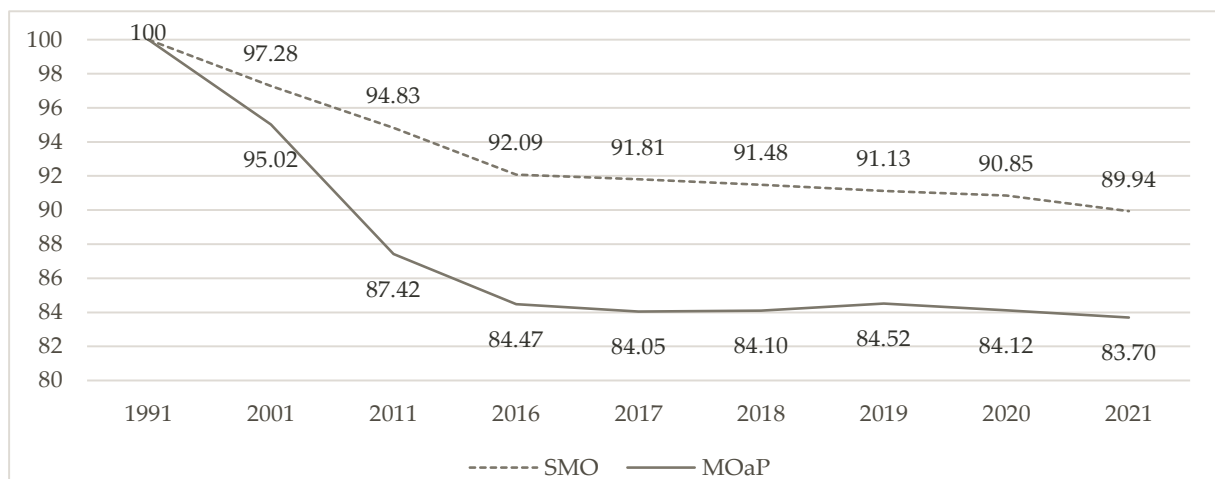
Zadruhé, pokles je intenzivnější v MOaP, než je tomu v případě území celého města; od roku 1930 představoval pokles celých 39,7 %. Tato zvýšená intenzita se projevila i v období od roku 1991 po současnost. Pokud bude brán rok 1991 jako výchozí hodnota (100 %) pro srovnání městského obvodu s celým územím města, tak v roce 2021 SMO dosahovalo hodnoty 89,93 % a MOaP pouze 83,69 % populace (viz Tabulka 1 a Graf 2).

Tabulka 1: Změna počtu obyvatel Ostravy a MOaP

Rok	Počet obyvatel SMO	Počet obyvatel SMO vůči roku 1991 v %	Počet obyvatel MOaP	Počet obyvatel MOaP vůči roku 1991 v %
1991	327 389	100	46 397	100
2001	318 482	97,28	44 086	95,02
2011	310 464	94,83	40 559	87,42
2016	301 485	92,09	39 192	84,47
2017	300 569	91,81	38 998	84,05
2018	299 483	91,48	39 022	84,10
2019	289 335	91,13	39 215	84,52
2020	297 430	90,85	39 028	84,12
2021	294 446	89,94	38 832	83,70

Zdroj: OU, zdroje podkladových dat [3–8], pozn.: období let 2016–2021 je včetně cizinců.

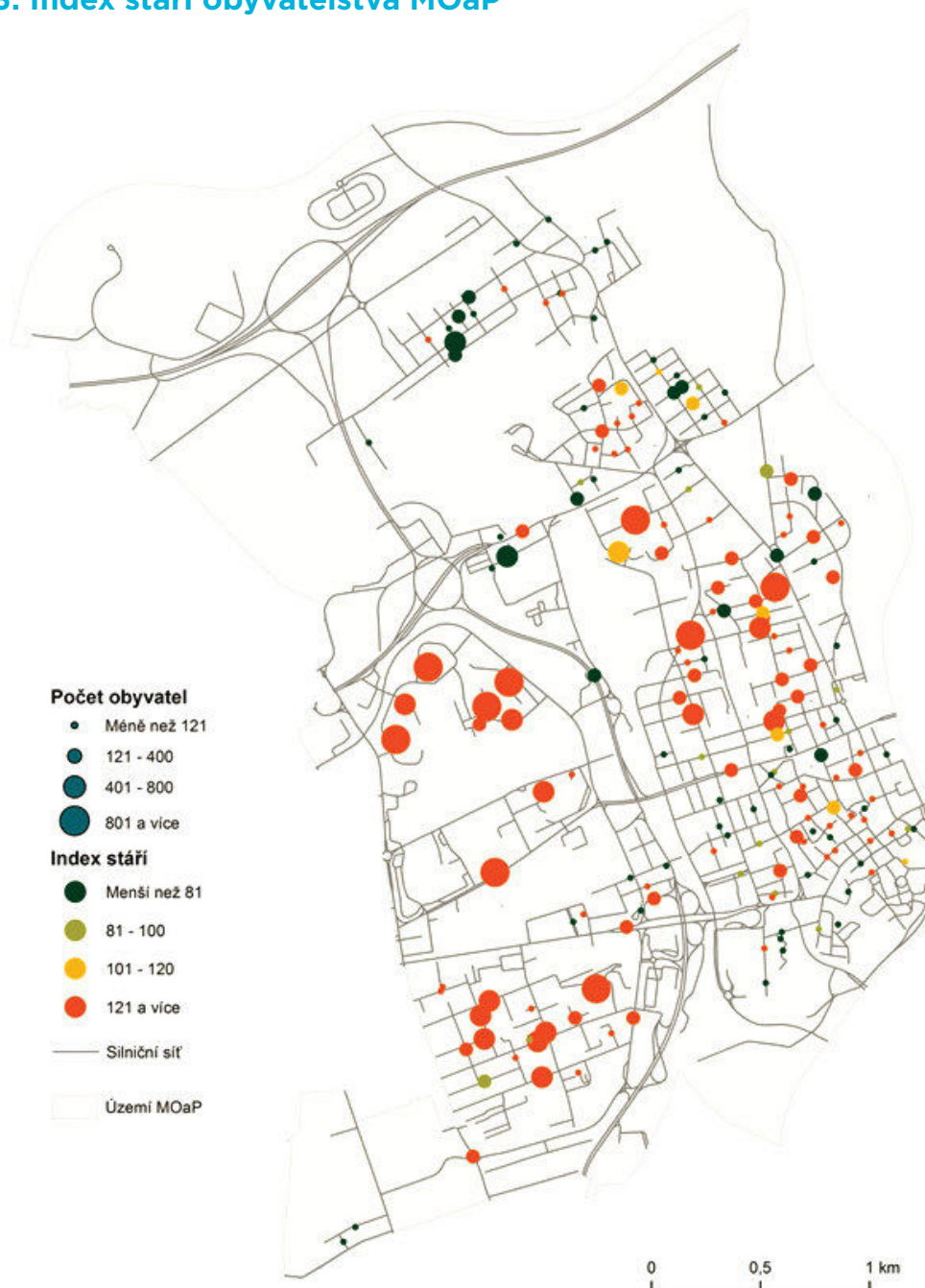
Graf 2: Srovnání procentuální změny počtu obyvatel v SMO a MOaP

Zdroj: OU, zdroje podkladových dat [3–8]; pozn.: rok 1991 představuje hodnotu 100 %, období let 2016–2021 je včetně cizinců.

Zatřetí, počet obyvatel městského obvodu kulminuje a je doprovázen změnou demografického složení obyvatel. V rozmezí let 2017 až 2019 šlo pozorovat opatrný růst počtu obyvatel MOaP, zatímco Ostrava jako celek stále populačně ztrácela. Tento pomalý růst počtu obyvatel byl narušen až pandemií COVID-19, která dle dostupných dat zapříčinila snížení počtu cizinců žijících v obvodu. Cizinci představují významný faktor opatrného populačního růstu MOaP, neboť dle dostupných údajů počet obyvatel s českou národností stále klesá, zatímco počet cizinců narůstá [6].

Mapa 3: Index stáří obyvatelstva MOaP

Zdroj: OU, data za rok 2021, zdroj podkladových dat [6]

Index stáří vyjadřuje podíl obyvatel ve věku 65 a více let na 100 dětí do 15 let věku. Index v MOaP v roce 2022 bude nabývat hodnoty přibližně 133 (v Česku nabýval index stáří v roce 2021 hodnotu 127). MOaP je však z pohledu sociálních a ekonomických indikátorů rozmanitým obvodem a index stáří není v tomto ohledu výjimkou. Napříč městským obvodem lze pozorovat oblasti s významnou koncentrací obyvatel s vyšším věkem, jmenovitě se jedná o Fifejdy, Šalamoun a Jindřišku. Naopak oblasti s menšími kapsami mladšího obyvatelstva lze nalézt napříč celým městským obvodem se zvýšenou koncentrací v historickém jádru, Jindřišce a Přívozu. Index stáří však představuje poměrně nejednoznačný indikátor, neboť vyjadřuje pouze věkovou skladbu obyvatelstva, přičemž nikterak nezohledňuje další indikátory, které se k tomuto obyvatelstvu váží. Při znalosti území je tento indikátor však nápomocný pro formování opatření vhodných pro dané oblasti. V oblastech se starším, primárně majoritním obyvatelstvem, je vhodné vytvářet prostředí, které bude usnadňovat pohyb osob se sníženou pohyblivostí a podporovat aktivní životní styl seniorů. V oblastech s mladším, avšak stále primárně majoritním obyvatelstvem, je příhodné realizovat „standardní“ opatření pro volnočasové vyžití dětí a dospívajících a vytvářet bezpečné prostředí pro rodiny s dětmi. V místech s vyšší koncentrací mladšího, primárně minoritního obyvatelstva, je vhodné obdobná opatření obohatit o aktivity vedoucí k sociálnímu začleňování.

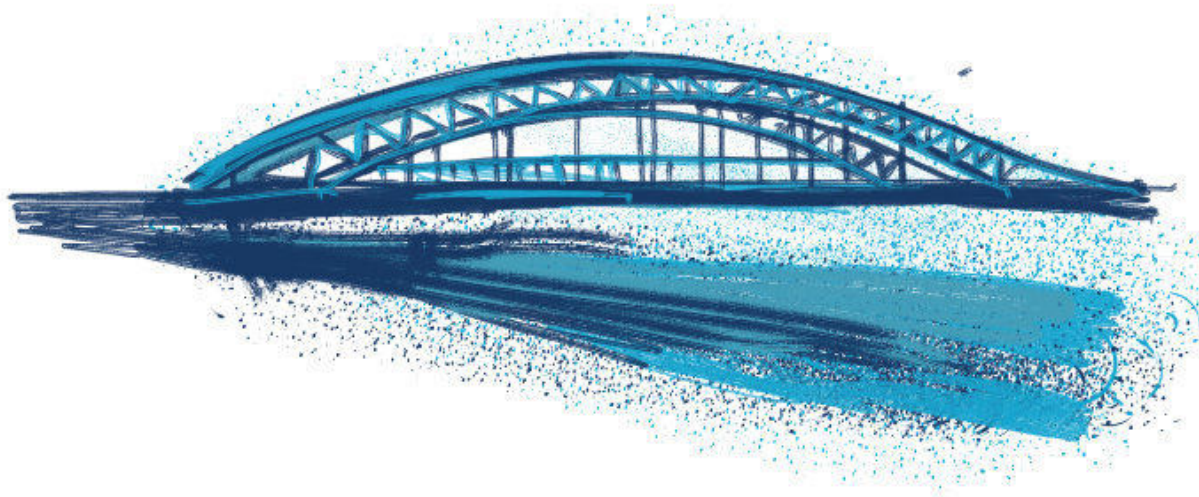
Z pohledu nabídky nájemního bydlení je nejdůležitějším aktérem na území městského obvodu společnost Heimstaden s.r.o., která má ve svém portfoliu 2 892 bytů (údaj platný ke konci roku 2021). Společnost se v současnosti prezentuje jako otevřenější pro spolupráci s veřejnou správou, než tomu bylo u jejích předchůdců, což lze využít pro formování nových opatření s cílem oživit problematičtější lokality. Dalším významným hráčem na poli nájemního bydlení je samotný městský obvod MOaP, který má ve správě v současnosti 1 566 bytových jednotek. Z tohoto počtu je však 327 bytů prázdných, což je dáno jejich špatným technickým stavem. Počet volných bytů se však po roce 2015, kdy jich bylo 404, daří postupně snižovat díky významnému nárůstu investic městského obvodu do obnovy bytového fondu. Navzdory zvyšujícímu se nájmu obecního bydlení – v roce 2021 byl v MOaP průměr přibližně 74 Kč za m² (viz Tabulka 2) lze konstatovat, že nájem v nemovitostech MOaP zdaleka nedosahoval průměrné výše nájemného v Ostravě, kde je udávána výše v závislosti na lokalitě a technickém stavu v průměru 165-190 Kč/m² [9]. Z tohoto pohledu lze vnímat výši obecního nájmu dvojí optikou, jednak poskytuje prostor pro opatrný růst cen nájmu a potenciálně tedy i možný zdroj financí pro obnovu bytového fondu (s možným budoucím využitím jako startovací bydlení apod.) a další projekty obvodu. Nižší než tržní cenou městský obvod MOaP rovněž poskytuje bydlení pro obyvatele, kteří by na tržní nájemné pravděpodobně nedosáhli³. V současné době je v MOaP takto vyčleněno 61 bytů. Celkově lze shrnout, že úspěšnost zabydlených rodin v udržení si bytu byla v Ostravě (80 %) na úrovni celostátního průměru (84 %) [10].

Tabulka 2: Bytový fond ve správě městského obvodu

Rok	Celkový počet bytů	Počet obsazených bytů	Počet volných bytů	Roční výnosy z nájmu za byty v Kč	Průměrná sazba nájemného v Kč/m ²
2010	1 660	1 446	214	56 752 737	52,61
2011	1 653	1 325	328	50 989 123	52,95
2012	1 622	1 301	321	48 090 425	53,19
2013	1 603	1 242	361	46 759 466	54,14
2014	1 594	1 213	381	46 007 532	55,05
2015	1 590	1 186	404	45 864 238	55,82
2016	1 580	1 205	375	46 868 815	57,02
2017	1 569	1 227	342	49 179 423	59,17
2018	1 564	1 225	339	52 059 431	61,56
2019	1 563	1 204	359	54 031 167	63,36
2020	1 566	1 220	346	56 623 885	66,73
2021	1 566	1 239	327	63 741 372	73,84

Zdroj dat: [11]; pozn.: stav vždy k 31.12. daného roku

Na území městského obvodu v posledních letech narůstalo množství investic do bydlení, a to jak veřejného, tak i soukromého sektoru. Mezi významné investice SMO do bydlení na území městského obvodu lze zařadit kupříkladu Rezidence Husova, Střelníční či Janáčkova, přičemž další projekty jsou realizovány či připravovány; jedná se např. o Nové Lauby, přestavbu výškové budovy Ostrčilova, Rezidence Stodolní apod. Z projektů soukromého sektoru lze zmínit jak menší projekty jako Rezidence Preslova, které pomáhají obvod postupně zahušťovat, tak i projekty, které významně rozšiřují zástavbu obvodu, jako je Nová Karolina.

³ Osoba se nachází v bytové nouzi, pokud: a) nemá zajištěno (osoba bez domova) nebo nevládní bydlení (osobní vlastnictví, družstevní podíl), bydlí v nejistém (bez nájemní nebo podnájemní smlouvy) nebo nevyhovujícím (žije v obydlí, které není zkolaudováno pro bydlení) bydlení, nebo b) společně s osobami, se kterými je posuzována, vynakládá více než 40 % svých započitatelných příjmů na bydlení a zároveň ji po úhradě nákladů na bydlení nezbude částka vyšší než 1,6násobek životního minima.

Vývoj městského obvodu z pohledu počtu obyvatel významně ovlivňuje kvalita života a její jednotlivé aspekty. Mezi nejvýznamnější aspekty v tomto ohledu pravděpodobně patří míra kriminality a vnímaný pocit bezpečí daného území. Území městského obvodu dlouhodobě patří v rámci Česka mezi oblasti s nejvyšší mírou kriminality, nicméně nijak nevybočuje při srovnání s obdobnými prostory velkých českých měst. Nejvyšší výskyt trestné činnosti byl zaznamenán v obvodním oddělení Ostrava – střed, kde index kriminality v roce 2020 dosáhl hodnoty 1 587 trestných činů na 10 tisíc obyvatel. Pro srovnání, index kriminality obvodního oddělení Ostrava – Přívoz ve stejném roce činil 362⁴. Mezi nejčastěji páchané trestné činy patřily krádeže bez vloupání, majetková trestná činnost, krádeže vloupáním a násilná trestná činnost.

Zmíněné trestné činy jsou páchany především v obchodních centrech (zejména OC Karolina), na zastávkách MHD a v restauračních zařízeních či jejich blízkosti (dlouhodobě na Stodolní ulici).

Oproti reálné kriminalitě je pocit bezpečí založen na vnímání obyvatel, zda a do jaké míry se v určitých místech v Ostravě cítí (ne)bezpečně. Problematicky vnímaná místa v rámci městského obvodu lze kategorizovat na společensky významná místa charakteristická vyšší koncentrací lidí (Stodolní ulice, Masarykovo náměstí aj.), parky (Sad Dr. Milady Horákové aj.), přestupní body veřejné dopravy (Frýdlantské mosty, Hlavní nádraží, Sad Boženy Němcové aj.) a problematické rezidenční lokality (oblasti okolo ulic Palackého, Cihelní a Jílová, které jsou považovány za sociálně vyloučené lokality⁵) (Příloha 3).

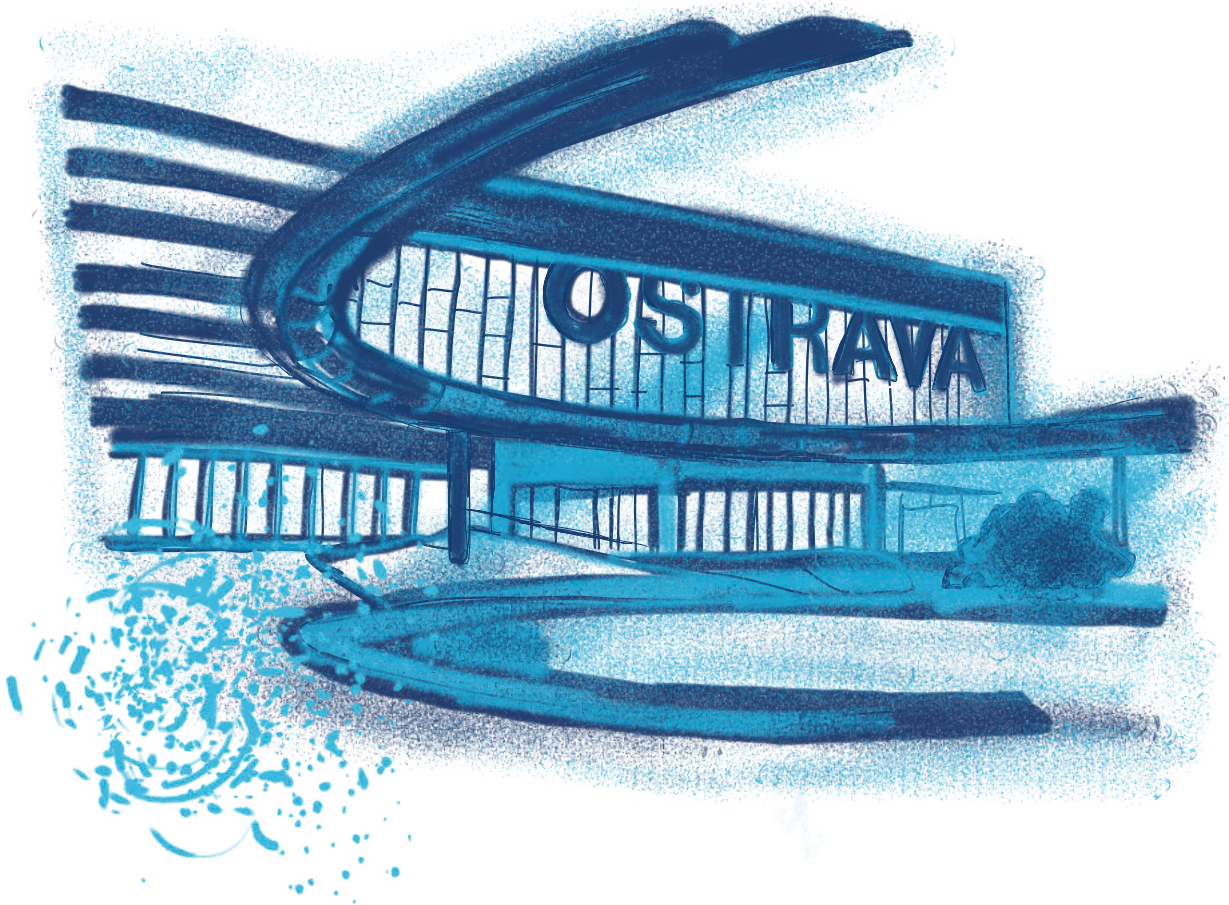
Přičemž je potřeba zdůraznit, že oblasti s nejvyšší mírou skutečné kriminality a oblasti, ve kterých se obyvatelé necítí bezpečně, nejsou mnohdy totožné. Příkladem je ulice Palackého (Zadní Přívoz), kde je pocit nebezpečí vysoký, ale reálná kriminalita nízká. Naopak v OC Karolina je percepce bezpečí relativně dobrá, ale výskyt reálné kriminality je vyšší, zejména kvůli krádežím. S touto optikou je potřeba přistupovat k připravovaným opatřením. Vzhledem k tomu, že percepce nebezpečí je v jistých místech neměnná již 10 let (např. přestupní body a zastávky), je nutné upřít pozornost na faktory ovlivňující pocit bezpečí. Z dostupných údajů lze konstatovat, že řada ze zmíněných prostorů má problematickou či zanedbanou podobu, která vyvolává u návštěvníků negativní pocity.

Šetření kvality života v MOaP (Příloha 4) poukazuje na to, že jednou z hlavních motivací pro život v městském centru je přítomnost pracovních, nákupních a kulturních příležitostí dostupných pěšky či na kole. Toto je v poměrně silném kontrastu s dalšími výsledky průzkumů (Přílohy 5 a 6), které poukazují na to, že se v městském obvodu nachází nedostatek infrastruktury umožňující pohodlnou a bezpečnou přepravu tohoto typu.

⁴ Vymezení obvodů Policie ČR neodpovídá administrativním hranicím města, ani městským obvodům. Na území MOaP se jedná o obvodní oddělení Ostrava – Přívoz, obvodní oddělení Ostrava – střed a obvodní oddělení Ostrava – Mariánské Hory.

⁵ Dále jen jako SVL.

Naopak negativně je v těchto průzkumech vnímána z pohledu kvality života individuální automobilová doprava a s tím spojená problematika parkování. Toto téma se navzdory různému tematickému zaměření jednotlivých pracovních skupin objevovalo na všech jednáních pracovních skupin. Z toho vyplývá, že současný stav nevyhovuje ani řidičům automobilů ani chodcům či cyklistům, ale zároveň je patrná neshoda k přístupu, jak tuto problematiku řešit. Výsledky šetření kvality života v MOaP (Příloha 4) zjednodušeně poukazují na to, že zatímco mladší obyvatelé upřednostňují kvalitní veřejný prostor a udržitelné způsoby dopravy (např. pěší a cyklodoprava), starší obyvatelé v produktivním věku naopak upřednostňují dostatek parkování bez ohledu na možné dopady na podobu veřejného prostoru v městském obvodu. V závislosti na zdravotním stavu a s postupujícím věkem jsou nicméně i starší obyvatelé postupně ve větší míře odkázáni na pěší chůzi v kombinaci s hromadnou dopravou [12]. Vzhledem k tomu, že doprava, ať již pěší, cyklo či automobilová, má zásadní dopady na fungování městského obvodu, je nutné hledat řešení optimalizující její fungování. Výsledné řešení musí mít komplexní povahu, která bude koncepčně prosazována a postupně realizována v dlouhodobém horizontu.

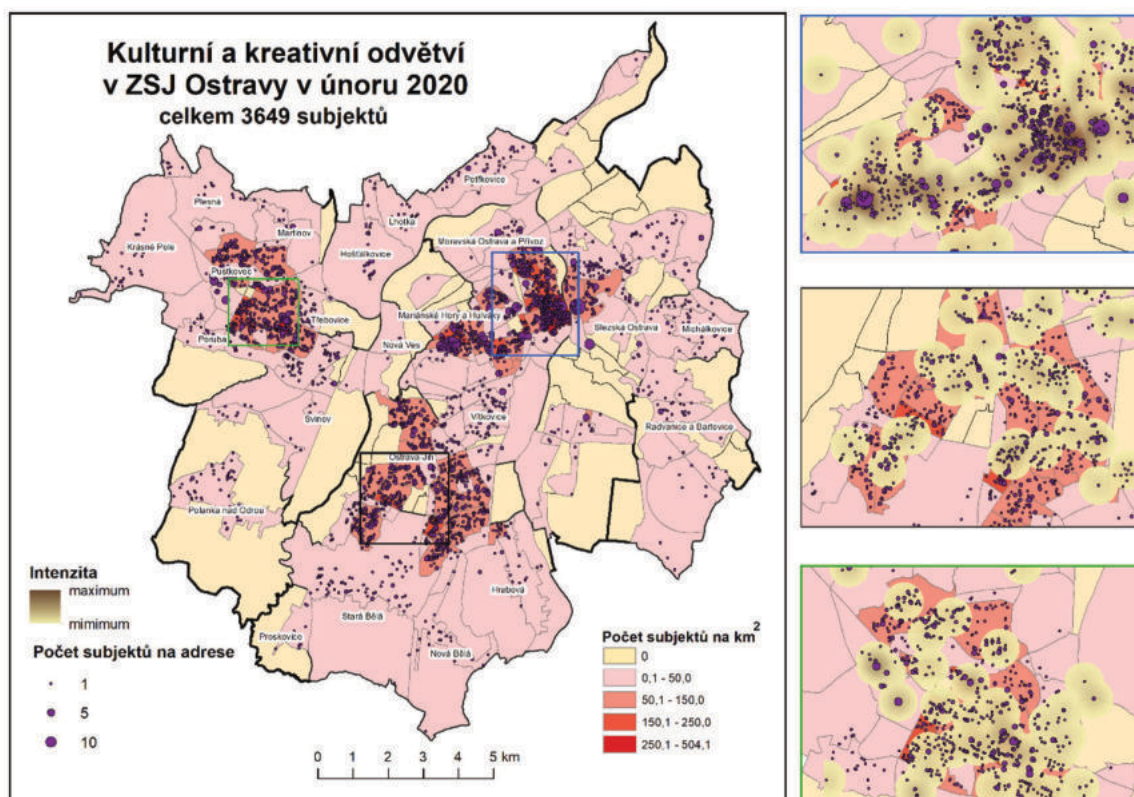

MOaP jako centrum Ostravy a kraje

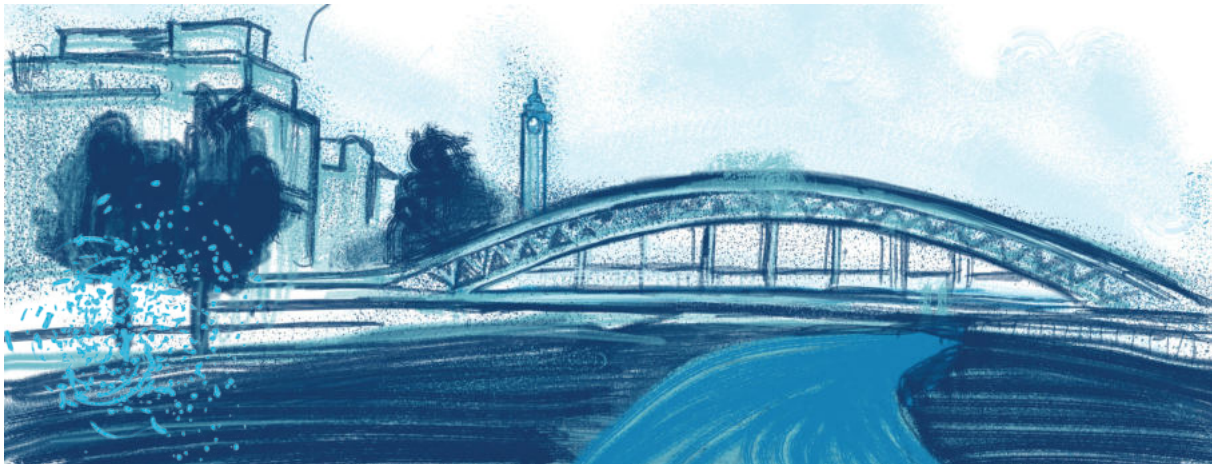
Městská centra představují klíčový prostor měst. Vytvářejí a současně i přitahují prostřednictvím působení tzv. externích úspor (pozitivních externalit) ekonomické, sociální a kulturní aktivity v metropolitních regionech [13]. Roli a pozici městského centra je nutné vnímat jak optikou města, tak optikou metropolitního regionu. V první uvedené úrovni je pak pozice následující povahy.

Postavení městského centra Ostravy nejen uvnitř hranic samotného města, ale i regionu, ovlivňuje skutečnost, že Ostravu lze fakticky považovat za trojměstí [2]. I z tohoto důvodu nemá městské centrum tak jednoznačně dominantní pozici, jak je tomu v jiných městech. Nejvýrazněji se slabší pozice projevuje v nižším počtu obyvatel, zatímco z hlediska rozmístění pracovních míst (zejména služeb) a spotřeby (maloobchod a kultura) je MOaP, a zejména pak oblast jeho historického jádra, motorem (post-industriální) ekonomiky města. Dostupná empirická evidence za sektor znalostně náročných služeb (konkrétně kulturních a kreativních odvětví, zkráceně KKO) dokládá [14], že tento typ služeb se jednoznačně koncentruje do historického jádra a také užšího vnitřního města, které jej obklopuje.

Mapa 4: Rozložení kulturních a kreativních odvětví v Ostravě

Zdroj: [14]

Toto vysoké zastoupení firem naznačuje přítomnost konkurenční výhody v podobě tzv. urbanizačních úspor (sdílení společné infrastruktury, pracovního trhu a informací). K podobným závěrům dospěli i další autoři [15], kteří zkoumali rozmístění firem v informačních a komunikačních technologiích v Ostravě. Bylo doloženo, že větší, zpravidla zahraniční firmy, si pronajímají převážně kanceláře typu A (tj. nejvyšší kvality), zatímco menší firmy preferují kanceláře typu B nebo C situované do starší zástavby historického jádra. Právě kompaktní bloková zástavba městského jádra slouží do jisté míry jako „urbánní inkubátor“ pro nové firmy ve znalostně náročných službách, což potvrzuje i nejvyšší počet nově vzniklých firem v této části městského obvodu v sektoru KKO mezi lety 2013 až 2020. Mimo to, lokality s vysokou koncentrací KKO se překrývají nebo sousedí s lokalitami, které procházejí sociálně-demografickou změnou. V těchto lokalitách jsou „původní ‘staré elity’ (...) nahrazovány mladším, vzdělanějším obyvatelstvem, jehož poměrně velkou část tvoří soukromí podnikatelé, pravděpodobně provozující nové typy servisních činností (...) Nejde však přitom o bohatou část města, ale spíše o výrazně urbánní prostor v sociálně kulturním slova smyslu“ [16].

Přítomnost prostorového prolínání práce a bydlení potvrzuje i novější výzkum (Příloha 4), v němž 31 % respondentů přiřadilo právě blízkosti zaměstnání velmi silný nebo docela silný vliv na přistěhování do MOaP. Současně to rozhodně neznamená, že obyvatelé městského centra obsazují většinu pracovních míst, naopak.

Význam historického jádra jako centra zaměstnanosti minimálně celoměstského charakteru v sektoru služeb potvrzují data od mobilních operátorů [17]. Podle těchto dat se v historickém jádru města (např. základní sídelní jednotky⁶ Historické jádro a Husův sad) pohybovalo (v 16:00 hod) v průměru mezi 126-188 uživateli (data jen za O2) na jeden hektar, přitom trvale žijících obyvatel bylo pouze 85 na hektar [3]. Pokud však zohledníme širší oblast (historické jádro a okolní základní sídelní jednotky), poměr mezi uživateli a trvale bydlícími se prakticky otočí. Zjednodušeně vyjádřeno, z těchto výsledků lze odvodit, že pracovní místa se koncentrují převážně v historickém jádru a jeho užším okolí. V neposlední řadě srovnání s dalšími městy dokládá, že pozice městského centra Brna nebo Zlína je výrazně silnější než v případě Ostravy. Z koncentrace pracovních míst na relativně omezeném prostoru vyplývají problémy spojené s parkováním, které však nedosahují intenzity známé z kompaktních měst srovnatelné velikosti. Navíc Ostrava disponuje vysoce kvalitní MHD.

Poněkud odlišně se vyvíjel sektor služeb orientovaných na zákazníka. Historické jádro plnilo do roku 1989 roli oblastního centra maloobchodu, přičemž se uvádí, že v centrální části bylo okolo 30 000 m² prodejních ploch.

V první porevoluční dekádě se celková prodejní plocha postupně navyšovala, především o nepotravinářský segment. Avšak s rozvojem výstavby obchodních center (například Avion, Futurum) a později dalších obchodních formátů (diskonty) začal maloobchod v historickém jádru čelit nejen relativnímu, ale především absolutnímu poklesu, který kulminoval mezi lety 2012 až 2014 (i v důsledku výstavby OC Nová Karolina). Dnes se na území MOaP nachází de facto tři obchodní oblasti. Jedná se o nadregionální obchodní centrum první kategorie Nová Karolina (55 000 m²), druhé kategorie (OC Futurum včetně Retail parku cca 37 000 m²) a městské centrum s menším OC Laso [18], které dnes plní spíše jen lokální funkci. Hlubokou změnou neprošla jen prostorová organizace maloobchodu, ale taktéž jeho sortimentní struktura. U ní lze i vlivem pandemie COVID-19 a narůstající oblíbenosti nakupování na internetu očekávat radikální změny.

Na druhou stranu pokles maloobchodu vytvořil „okno příležitosti“ pro rozvoj gastronomie a osobních služeb, u nichž nelze oddělit spotřebu od místa (například kadeřnictví a holičství). Oba segmenty mají minimálně celoměstskou působnost, i když lze pozorovat rozdíl mezi nabídkou v pracovních dnech a víkendech. Víkendový výpadek dojíždějících pracovníků se prozatím nedaří kompenzovat poptávkou plynoucí z cestovního (příhraničního) ruchu.

Aktuální stav hlavních nákupních ulic v historickém jádru města popisuje Příloha 9. Kompletní přehled vývoje maloobchodu a služeb za období 2006 až 2021 lze nalézt v Příloze 10.

⁶ Základní sídelní jednotka (ZSJ) představuje území, na kterém Český statistický úřad sleduje statistické údaje o obyvatelstvu. Kupříkladu Ostrava se skládá z 265 ZSJ, na území MOaP se pak nachází 43 ZSJ.

V rovině centra metropolitního regionu lze na pozici městského centra nahlížet podle odborné literatury prostřednictvím tří základních funkcí [13]:

1. rozhodovací a kontrolní funkce, kde lze jako indikátor využít přítomnost centrál národních a nadnárodních společností (hlavně služby) a doplňující infrastruktury, orgány veřejné správy (včetně nadnárodních organizací),
2. funkce místa tvorby inovací a konkurenceschopnosti, kdy rozlišujeme ekonomicko-technologické indikátory (univerzity, veřejné a soukromé vědecké a výzkumné instituce) a sociální a kulturní indikátory (divadla, muzea, operní domy, galerie, sportovní infrastruktura, klubová scéna atd.),
3. funkce „vstupní brány“ v klasickém dopravním smyslu (letecká doprava, železniční, dálniční napojení), znalostním (médiá, kongresy, knihovny) a tržním (veletrhy a výstavy) smyslu.

Uvedené funkce a indikátory je nutné vnímat v kontextu daného území. V případě Ostravy a jejího zázemí se jedná o metropolitní region dle Strategie regionálního rozvoje 21+ především „s ohledem na svou populační velikost, rozsáhlé urbanizované zázemí i přeshraniční vazby“. Jinak vyjádřeno, z hlediska funkčního se jedná o středoevropský metropolitní region nižšího významu [19].

Podobně jako v celém Česku, i v Ostravě dominují především pobočky zahraničních firem (např. Tieto, Stora Enso). V samotné MOaP se nachází především orgány krajského významu (krajský úřad, krajský soud atd.). Dlouhodobé diskuze o relokaci významnější státní instituce, jako například Českého báňského úřadu, prozatím nebyly realizovány.

Obdobně umístění Nejvyššího stavebního úřadu v budovách Ekonomické fakulty VŠB-TU nebude pravděpodobně naplněno. Na území MOaP působí OU, jejíž společenská role bude posílena výstavbou nových budov na Černé louce. Naopak v příštích letech dojde k přesunu Ekonomické fakulty VŠB-TU ze současných prostor v historickém jádru do kampusu v Porubě. Nové využití rozsáhlých budov bude velkou výzvou a dojde rovněž ke snížení počtu studentů v městském centru. Zde je však nutné poznamenat, že dopady studentů na vitalitu MOaP jsou méně významné, což je dáno i tím, že velká část studentů univerzit v Ostravě ve městě jen studuje a značná část studentů při studiu pracuje. Přesto lze v univerzitách spatřovat potenciál pro rozvoj MOaP.

Pravděpodobně nejvyšší hodnoty naplňují kulturní indikátory, neboť jsou v MOaP lokalizovány významné kulturní instituce metropolitního významu (např. Národní divadlo moravskoslezské, Galerie výtvarného umění v Ostravě, Janáčkova filharmonie Ostrava, PLATO Ostrava) a kulturní funkce může být dále posílena plánovanými projekty (např. Koncertní hala). Širší využití kulturních institucí poněkud limituje jejich fyzická a částečně také funkční nepropojenost. Nad to role městského obvodu jako nositele kultury v posledních letech slábla. Velikost a dopad klubové scény nekoresponduje s významem centra metropolitního regionu. Zatímco původní těžiště klubové scény městského centra – Stodolní ulice dnes plní roli ryze zábavního prostoru, slibně se rozvíjejí klubové aktivity v blízkosti řeky Ostravice. Oba prostory mají potenciál pro další rozvoj. U Stodolní ulice může být cenným impulzem rekonstrukce historické budovy městských Jatek, která bude sloužit jako nové sídlo galerie PLATO Ostrava, na nábřeží Ostravice poté další propojování s areálem Černé Louky, případně s územím Nové Karoliny. Role (i neformální) kultury v regeneraci by měla být i nadále posilována nejen v historickém jádru, ale také v Přívoze a dalších oblastech městského obvodu (viz [14]).

Funkci „vstupní brány“ plní MOaP především v oblasti železniční dopravy, v tomto ohledu ovšem potenciál Hlavního nádraží jako dopravního a multifunkčního uzlu není naplněn. I proto jsou plánované změny vysoce žádoucí. Podobně přístup ke znalostem plně neodpovídá pozici jádra metropolitního regionu, a i proto může být projekt výstavby nové Moravskoslezské vědecké knihovny vnímán jako vysoce přínosný. Funkce veletrhů a výstav na Černé louce má význam lokální až regionální a zde nelze očekávat zásadní změnu. Do budoucna se však počítá s významnou proměnou této lokality skrze výstavbu budov OU, rovněž se zde plánují další projekty rezidenční výstavby a občanské infrastruktury.

Ve střednědobém horizontu bude realizována na území MOaP řada velkých urbánních projektů, u kterých bude převažovat financování z veřejných zdrojů. Většina v současnosti známých projektů bude lokalizována v jihovýchodní části městského obvodu (Černá louka, Karolina, okolí krajského úřadu), kde se formuje výrazná rozvojová osa městského centra.

Opomenuto by však nemělo být možné riziko, že pozitivní multiplikační efekty budou prostorově omezené a prohloubí se sociálně-ekonomické rozdíly mezi touto částí a zbytkem obvodu. Právě zde by měl sehrávat významnou roli úřad městského obvodu MOaP. Zkušenosti z výstavby Nové Karoliny naznačují, že klíčovým faktorem realizace pozitivního vlivu velkých projektů a současně zabránění rozvinutí negativních efektů na existující struktury je kvalitní veřejný prostor v okolí nové výstavby, který umožňuje pohodlný pohyb chodcům [20].

Komunitní a udržitelný rozvoj

Problematika komunitního a udržitelného rozvoje byla řešena na stejnojmenné pracovní skupině, obě témata se totiž vzájemně doplňují. Udržitelný rozvoj nelze realizovat bez místní komunity a v případě, že komunita nenaplnuje své základní potřeby, není zajištěna její reprodukce, a nemůže mít dlouhého trvání [21]. Pro lepší přehlednost v rámci analytické části strategického plánu byla obě témata rozdělena. Obě témata navíc začínají mít v rozvoji měst stále větší význam, a z tohoto důvodu se autoři strategického plánu rozhodli pro širší analytický základ, než je tomu u ostatních témat. Obě témata lze provázat na úrovni opatření s mateřskými a základními školami, které mohou významně napomoci se zlepšováním fungování místních komunit a skrze osvětu budovat povědomí o udržitelnosti městského obvodu. Školství jako takové nebylo předmětem analýzy, neboť SMO disponuje novou Strategiií vzdělávání města Ostravy 2030, která školství analyzuje jako celek a ve které jsou definovány opatření, které by městský obvod měl realizovat.

Udržitelný rozvoj, životní prostředí a adaptace na změnu klimatu

V souvislosti s globální změnou klimatu se v Ostravě počítá do roku 2040 s nárůstem teploty o 0,8 °C, což představuje pro obyvatele města zdravotní problém. Nejvyšší náchylnost k přehřívání z ostravských městských obvodů vykázal MOaP, kde žilo 80 % obyvatel v oblastech s vysokou nebo zvýšenou náchylností k přehřívání. Nejhorší byla situace v historickém jádru a ostatních oblastech s vysokou hustotou osídlení. V MOaP teplo nejvíce vyzařovaly velké zastavěné areály, jako například OC Futurum, OC Nová Karolina, průmyslové areály a železnice, zejména v Přívoze [22]. Zásadním opatřením proti přehřívání je síť modrozelené infrastruktury, přičemž pro její funkčnost je nezbytná dostupnost vzhledem k rozmístění obyvatel, přístupnost pro veřejnost a dostatečná kvalita.

Největší zelenou plochu v MOaP představují Komenského sady, přívozská halda, plocha za čističkou odpadních vod a Sad Dr. Milady Horákové. Jmenované plochy současně vykazují nejvyšší biodiverzitu, která je spolu s přívětivostí k potřebám návštěvníků zásadním měřítkem kvality. Je tedy patrné, že i některé velké parky a brownfieldy mohou vykazovat vysokou biodiverzitu, která podporuje rekreační funkce a zvyšuje stabilitu ekosystému. Současně je ale zřejmé, že průmyslové areály a železniční infrastruktura zeleň postrádají a zároveň působí jako bariéra přístupu k zeleni, což je problém hlavně v Přívoze. Kromě velkých ploch se v historickém jádru a oblasti Jindřiška nachází množství menších ploch zeleně, alejí a keřů, které mají důležitou funkci konektivity jak pro pohyb obyvatel, tak zvířat.

Co se týká dostupnosti, 40 % obyvatel MOaP má zeleň dostupnou do 300 m (do 7 minut) a 50 % obyvatel do 500 m (do 12 minut). Nejlepší dostupnost mají obyvatelé historického jádra a dále obyvatelé v oblasti Jindřišky Přívozu, nicméně mezi ulicemi Nádražní a železniční tratí je dostupnost horší. Mezi železničním koridorem a ulicí Mariánskohorskou (Přední Přívoz) je navzdory dobré dostupnosti problémem nízká kvalita zeleně. Nejhorší dostupnost zeleně mají obyvatelé v Přívoze na sever od železničního koridoru (Zadní Přívoz) a v oblasti Šalamouna. Zde je nutné zmínit, že i v těchto oblastech je zeleň přítomná, ale přístupnost je pro veřejnost omezená.

Z mapování zeleně z roku 2021 vyplývá, že ve srovnání s městskými centry a vnitřními městy velkých českých měst je dostupnost zeleně v MOaP dobrá, což souvisí s nižším tlakem na zástavbu zelených ploch. Nicméně adaptační opatření na změnu klimatu by se měla zaměřit na dostupnost, přístupnost a kvalitu zeleně v oblasti Přívozu a Šalamouna (Příloha 7). Podle výzkumu mezi zástupci městských samospráv z roku 2017 spočíval v MOaP největší problém související se změnou klimatu ve vlnách veder a dále potom v dlouhodobém suchu a nedostatku zeleně. S tímto vnímáním závažnosti rizik souvisela i preference typových opatření vzhledem k jejich účelnosti a proveditelnosti. Zástupci městských obvodů akcentovali opatření na rozšíření městské zeleně a obnovu vodních prvků, lepší využití dešťové vody a opatření v/na budovách [22]. Je tedy pozitivní, že si byli zástupci MOaP vědomi rizik a byly jim známy možnosti, jak je zmírňovat. Nárůst teplot dopadne obzvláště na chronicky nemocné, seniory a další zranitelné skupiny s nízkou schopností adaptace, jako děti a socio-ekonomicky slabší obyvatele.

V MOaP je (po Porubě) nejvyšší koncentrace zranitelných skupin v Ostravě, a to kvůli přítomnosti zdravotnických zařízení (zejména Městské nemocnice Ostrava na Fifejdách) a většímu podílu staršího obyvatelstva v oblasti Šalamouna a Jindřišky; dále poté kvůli vysoké koncentraci školských zařízení a socio-ekonomicky slabšího obyvatelstva v Přívoze. Nelze rovněž opomenout vystavení pracujících osob vysokým teplotám, což je vzhledem ke koncentraci firem a institucí v MOaP také problémem, a to zejména v historickém jádru. Koncentrace rizikových skupin do hustě osídlených oblastí, které vykazují vysokou náchylnost k přehřívání, představuje jednak zdravotní riziko pro obyvatele, ale rovněž pro městský obvod a město. Důvodem je fakt, že s rostoucí teplotou vlivem klimatických změn může docházet ke snižování kvality života, a prohlubujícím se vystěhovalectví movitějších zranitelných skupin z těchto lokalit. Vzhledem k vysoké koncentraci starší zástavby, která v některých oblastech (zejména Přívoz) trpí zastaralostí a zanedbaností ještě z období socialismu, je podstatným problémem v MOaP také zvýšená citlivost obyvatel těchto budov na zvyšování teploty a rovněž vysoká energetická náročnost těchto budov na spotřebu energie a potažmo vypouštění skleníkových plynů. Proto je vhodné, aby investice do budov mírnily dopad změn klimatu na obyvatele a současně snižovaly dopad těchto budov na změnu klimatu. Toto opatření má v MOaP zvláštní význam vzhledem k poměrně vysokému podílu nemovitostí v majetku městského obvodu v zanedbaných lokalitách.

Ostrava a Moravskoslezský kraj trpí dlouhodobě zhoršenou kvalitou ovzduší, přičemž na území ostravské aglomerace docházelo v roce 2020 k překračování zákonem stanovených emisních limitů na 56 % území [23]. Přestože celkový objem emisí v regionu klesl od 90. let o 93 % [24], byla na území kraje prokázána příčinná souvislost mezi koncentracemi polutantů (NO_x, benzo(a)pyrenu a částic PM_{2,5}) a zvýšenou úmrtností na nemoci oběhové soustavy a nádorová onemocnění [25]. V této souvislosti je vhodné zmínit, že Ostrava patřila mezi šest z téměř tisíce evropských měst s nejvyšším počtem úmrtí v důsledku znečištění mikročásticemi PM_{2,5}, kterým mohlo zabránit dodržování norem stanovených Světovou zdravotnickou organizací [26]. Limity znečištění stanovené českou vládou byly překračovány na celém území Ostravy, nejvýrazněji poté benzo(a)pyrenem. Jeho koncentrace však na úrovni ostravského metropolitního regionu mezi lety 2010-2020 klesala [23]. Nejvyšší koncentrace byly v Ostravě zaznamenány právě v MOaP, spolu s Radvicemi a Bartovicemi a Mariánskými Horami, kde byla patrná souvislost s lokalizací průmyslových podniků. V případě MOaP se jedná o OKK Koksovny a.s. v Přívoze, která benzo(a)pyren produkuje během technologického procesu výroby koksu. Přestože nelze opomenout vliv přenosu polutantů z blízké katovické aglomerace, vzhledem k převládajícímu směru proudění vzduchu z jiho-západu je patrné, že většina znečištění má místní původ. Kromě průmyslu jsou zdrojem znečištění rovněž tzv. lokální topeniště, nicméně vliv tohoto zdroje se daří snižovat díky tzv. kotlíkovým dotacím.

Podle průzkumů mezi obyvateli MOaP z let 2018 a 2020 (Přílohy 4 a 6) bylo životní prostředí nejhůře hodnoceným aspektem života z 22 hodnocených aspektů, přičemž spokojenost obyvatel s tímto aspektem byla v MOaP výrazně nižší než na úrovni celé Ostravy. Není proto překvapivé, že špatný stav životního prostředí byl nejvýznamnějším důvodem k odstěhování z MOaP, a to zejména pro vzdělané obyvatelstvo a rodiny s dětmi. Rozdíl mezi vnímáním kvality životního prostředí na úrovni Ostravy a MOaP tak může přispívat k vystěhování do příměstských zón Ostravy [27], přičemž na úrovni Ostravy se jedná o nejvýraznější zdroj ztráty obyvatel. Mimo již zmiňovaného znečištění ovzduší jsou další environmentální zátěží brownfieldy, které tvoří 8 % z celkové rozlohy města [18]. Spolu s rozsáhlými průmyslovými areály a infrastruktúrou snižují atraktivitu městského prostředí. Z výzkumů vyplývá, že obyvatelé MOaP považují za největší problém nízkou kvalitu životního prostředí a reagují na ní vystěhováním. Přestože podle terénního šetření má MOaP dobrou dostupnost zeleně (Příloha 7), odpovědi obyvatel (Příloha 6) naznačují nedostatky v její přístupnosti a kvalitě. Lze předpokládat, že nároky na kvalitní zeď porostou se zvyšováním průměrných teplot v Ostravě v důsledku globální změny klimatu.

Komunity a jejich potřeby

Jednou z mnoha perspektiv studia fungování městské společnosti je pohled na město jako na specifickou komunitu lidí, která se přizpůsobuje podmínkám prostředí, ve kterém žije. Zároveň komunity toto prostředí formují podle svých potřeb. Komunitou se rozumí „skupina sociálních jednotek a systém organizovaný na rezidenční bázi plnící [specifické] funkce [v] obytné oblasti“ [28]. Město je hierarchicky rozčleněno do několika obytných oblastí – od městských čtvrtí po místní komunity. Vymezení komunity v městské čtvrti (např. v MOaP) však není limitováno počtem rezidentů či hustotou zalidnění. V centrech měst můžeme pro potřeby plánování rozlišit skupiny aktérů, kteří jsou: 1) v městském centru přímo přítomni (rezidenti), 2) v městském centru dlouhodobě působí (podnikatelé, studenti, pracující), 3) krátkodobí návštěvníci z jiných městských obvodů nebo regionu (vyplývá z využívání služeb a funkcí, které mají význam pro širší region) [13]. Zde se zabýváme pouze aktéry z první a druhé kategorie. Kromě komunit se zde také zaměřujeme na některé cílové skupiny, které neodpovídají výše uvedenému popisu komunit, ale jsou pro rozvoj MOaP z nějakého důvodu klíčové.

Z výsledků dotazníku (Příloha 6) vyplývá, že mezi nejvýraznější komunity v městském centru patřily rodiny s dětmi, sportovci (cyklisté, běžci), pejskaři, senioři a umělci. Pracovní skupina komunitní a udržitelný rozvoj a 5. Komunitní plán sociálních služeb dále identifikoval komunity rodin ohrožených chudobou, Romy, cizince, studenty a dospívající. Z výčtu je patrné, že se některé komunity mohou překrývat, což vyplývá z toho, že obyvatelé využívají ve městě různé funkce, plní různé role a mají různé zájmy.

Vyjádřené potřeby respondentů v odpovědích často korespondovaly s jejich přihlášením se ke komunitě. Rezidenti se nejčastěji vyjadřovali k charakteru veřejného prostoru, což je vzhledem ke každodenní interakci s prostředím logickým vyústěním.

Rodiny s dětmi

V současné době i z dlouhodobé perspektivy dochází k odlivu této skupiny obyvatel, a proto je identifikace příčin a následná formulace opatření směřujících k nápravě důležitou součástí strategického plánu. Dle průzkumu potřeb ostravských rodin z roku 2020 je městský obvod ve všech sledovaných aspektech ve srovnání s celoměstským průměrem hodnocen hůře s jedinou výjimkou, kterou představuje městská hromadná doprava. Jeden z identifikovaných problémů rodin spočíval v nedostatečném množství prostorů a zelených ploch vhodných pro aktivně trávený volný čas. V tomto ohledu chyběly například veřejná WC, prostory pro grilování a relaxační prvky. Prostor pro realizaci volnočasových aktivit dětí byl označen jako nedostatečný vzhledem k potřebám dětí napříč všemi věkovými skupinami, přičemž nejhorší situace byla u mladistvých. Respondenti dále upozornili na nižší míru pocíťovaného bezpečí a nedostatečnou přívětivost veřejného prostoru. Příčinou nespokojenosti byla také nedostatečná nabídka bydlení splňující kvalitativní a velikostní požadavky rodin. V rámci průzkumu 50 % respondentů deklarovalo záměr se z městského obvodu odstěhovat. Mezi pozitiva bydlení v MOaP patří kvalitní systém veřejné dopravy a vzdělávání na všech stupních, dále možnost pohybovat se v rámci městského obvodu pěšky či na kole, blízkost zaměstnání, dostupnost kultury a široké škály gastronomických podniků (Příloha 6).

Rodiny a osoby ohrožené chudobou

Je patrné, že výše uvedené potřeby se týkaly zejména rodin s vyšším socio-ekonomickým statusem, ale důležitá jsou také preventivní opatření na podporu rodin a osob ohrožených chudobou. Ty se obvykle definují na základě příjmu dávek v hmotné nouzi. Vlivem růstu spotřebitelských cen⁷ a cen energií se dá očekávat, že se v roce 2022 velikost této skupiny obyvatel zvětší. Podpůrná opatření, např. formou aktivní depistáže (cílené, včasné vyhledávání ohrožených osob), která dokáží zachytit a stabilizovat tuto skupinu, jsou nutná pro budoucí socioekonomický rozvoj městského obvodu.

⁷ V roce 2021 byl zaznamenán meziroční růst inflace o 5,8 % [46], přičemž v roce 2022 je očekávána intenzifikace růstu. Tento údaj pochází ze sčítání bezdomovců, které probíhá ve stejný rok, jako SLDB. V roce 2021 tedy opět proběhlo, přičemž výsledky budou pravděpodobně známy v průběhu roku 2022.

Nástrojem pomoci a podpory osobám, které se již ocitly v nepříznivé životní situaci, jsou sociální služby, jež má v gesci sociální odbor úřadu městského obvodu a odbor sociálních věcí a zdravotnictví MMO. Na poskytování těchto služeb se také podílí neziskové organizace (Charita Ostrava, Armáda Spásy, Vzájemné soužití aj.). Zasiťování sociálními službami (azylové domy, noclehárny, domovy se zvláštním režimem, domy na půl cesty) na území městského obvodu je relativně dobré, ale problematická se jeví jejich absorpční kapacita. Například v roce 2020 musely azylové domy pro matky s dětmi odmítnout 51 žádostí z důvodu nedostatečné kapacity, u azylových domů pro muže šlo o 11 odmítnutých žádostí [9]. Jistou mezeru tvoří pobytové služby pro úplné rodiny – většina kapacit pro rodiny se zaměřuje na matky s dětmi, nicméně podle výzkumu v Ostravě oddělení otce od rodiny není pro některé klienty přijatelné [29]. Na tomto poli působí například sociálně aktivizační služba Hnízdo (Vzájemné soužití), která sice neposkytuje přímo pobytové služby, ale svými aktivitami se snaží zachovat trvalé soužití dětí s jejich rodiči. Jistou mezeru tvoří rovněž volnočasové aktivity pro mládež v SVL, jako je Přívoz [30]. Specifickou skupinu představují osoby bez přístřeší, kterých na území Ostravy žilo 900 [31]. V roce 2012 žilo v MOaP 67 lidí bez domova, přičemž nejvyšší koncentraci vykazovalo historické jádro [32]⁸. Tito lidé prochází náročným životním obdobím, často se do své situace dostali svojí vinou jen z části, a podobně jako obyvatelé SVL nemají kapacity se z bytové nouze bez pomoci dostat. Jako nedostatečný se kromě stabilního bydlení jeví přístup k základní zdravotnické péči; specifickým je poté přístup k léčbě závislostí, které jsou v této skupině velmi časté. Pro řešení situace je potřeba komplexní péče a podpora založená na intenzivní spolupráci a koordinaci zdravotnických a sociálních služeb, což v rámci městského obvodu potažmo celého města prozatím nefunguje. Nakonec je nutné zmínit, že majoritní společnost přítomnost lidí bez domova vnímá negativně, a to zejména pro narušení pocitu bezpečí.

Senioři

Podle výzkumu z roku 2012 byla přívětivost města k potřebám seniorů hodnocena v Ostravě v porovnání s ostatními českými městy jako hluboce podprůměrná, a to zejména kvůli nákladům na bydlení, nízké kvalitě veřejného prostoru a souvisejícího pocitu nebezpečí. 60 % ostravských seniorů se proto bálo chodit ven v noci a 30 % i ve dne, což byl nejhorší výsledek mezi českými městy [12]. Lidé v post-produktivním věku patří, vzhledem k trendu stárnutí populace a selektivnímu vystěhovalectví mladších skupin obyvatel, ke stále početnější komunitě žijící v městském obvodu.

⁸ Tento údaj pochází ze sčítání bezdomovců, které probíhá ve stejný rok, jako SLDB. V roce 2021 tedy opět proběhlo, přičemž výsledky budou pravděpodobně známy v průběhu roku 2022.

Dle bližší analýzy můžeme identifikovat koncentraci relativně starších obyvatel především na sídlištích a v oblasti Jindřišky, která má nejvyšší index stáří. Mezi nejpálčivější problémy této komunity patří nadměrné náklady na bydlení, které spočívají ve vynakládání více než 40 % příjmů na úhradu bydlení. Tato situace často souvisí s velikostně nadměrnými bytovými jednotkami pro jedno- nebo dvou-členné domácnosti seniorů v kombinaci s nižším starobním důchodem. S tímto nesouladem souvisí ohrožení ztrátou bydlení, přičemž příspěvek na bydlení využívá pouze 20 % seniorů, kteří na něj mají nárok. Nízká využívanost příspěvku může souviset s nedostatečnou informovaností, studem a stigmatizací příjemců dávek v Česku [31]. Nejohroženější skupinou seniorů jsou senioři se sníženou soběstačností, kteří vyžadují zvýšenou podporu v oblasti sociálních služeb. Obecně jsou senioři ohroženi sociálním vyloučením na okraj společnosti, které může vést k pocitu osamění, a to např. také z důvodu obecně nižší digitální gramotnosti, slabé či finančně nedostupné nabídky kulturního a volnočasového využití či snížené pohyblivosti příslušníků této komunity.

Dospívající a studenti

V dnešním globalizovaném světě, který umožňuje rychlou a snadnou mobilitu, je zapotřebí nabízet v rámci městského obvodu atraktivní prostředí v oblasti kultury a sportu, které uspokojí potřeby vysoce mobilní komunity dospívajících a studentů. Třebaže pandemie COVID-19 a související restrikce na čas mobilitu omezily, o to více se obyvatelé zaměřily na hodnocení stávající nabídky v rámci svého bydliště. Žádoucí je mimo jiné podporovat aktivní participaci na veřejném dění, která má následně potenciál vytvoření vztahu obyvatel k městskému obvodu, díky němuž budou ochotní své budoucí pracovní a rodičovské ambice naplňovat právě zde. Dospívající a studenti tvoří v rámci městského obvodu nezanedbatelnou skupinu, a to díky vysoké koncentraci vzdělávání.

Z dotazníkového šetření mezi studenty z roku 2020 vyplynula potřeba zvýšení atraktivity ostravských univerzit a celkově studentského prostředí ve městě. Byla identifikována diverzita ve vnímání míry atraktivity v závislosti na typu škol, konkrétně u respondentů z gymnázií, lyceí a konzervatoří město nepředstavovalo atraktivní místo pro jejich budoucí studium na vysoké škole. Naopak studenti odborných učilišť hodnotili město jako atraktivní místo pro jejich budoucí studium.

Zvýšení atraktivity lze dosáhnout pomocí rozvoje kulturní scény města. Na té stávající studentům scházela nabídka levnější kultury a kultura pouliční, která je typická finanční nenáročností a neformálním charakterem. Nemalá část studentů by rovněž ocenila širší nabídku kultury pro mladé, popřípadě rozšíření nabídky kin, letních kin, jarmarků, trhů a koncertů (Příloha 4).

Obyvatelé vyloučených lokalit

V současnosti není k dispozici studie, která by se komplexně věnovala problematice romské komunity a SVL v MOaP, a proto budeme vycházet z existujících studií z vyšších a nižších prostorových úrovní. Domníváme se totiž, že s přijatelnou mírou zkreslení budeme moci usuzovat na stav problematiky v MOaP. V Ostravě žilo podle odhadů mezi 20 000 a 40 000 Romů, asi 6 500 osob v SVL, 7 000 v tzv. ubytovnách (tj. ty, které mohou přijímat doplatek na bydlení) a dalších 20 000 bylo ohroženo ztrátou domova. V SVL tvořil podíl Romů 80-90 % [34-36]. Přestože tedy zdaleka všichni ostravští Romové nežili v SVL, život v SVL je spojen s řadou intenzivních společenských problémů, které jejich obyvatelé (nejen Romové) nemají kapacitu řešit. Z tohoto důvodu se zaměřujeme pouze na obyvatelé SVL a ubytoven, protože intervence v těchto oblastech jsou nejvíce účelné. Současně je nutné poznamenat, že i Romové žijící mimo SVL se mohou potýkat s některými problémy, jako například s horším přístupem ke službám vzhledem k přetrvávající diskriminaci, třebaže mohou být do majoritní společnosti relativně integrováni. V Ostravě se nacházelo 15 SVL a 37 ubytoven, přičemž v samotné MOaP se jednalo o 2 SVL v Přívoze s přibližně 1 900 obyvateli. Konkrétně se jednalo o SVL kolem ulice Cihelní a oblast Zadního Přívozu, přičemž druhá jmenovaná patřila mezi největší SVL v Ostravě a Moravskoslezském kraji. V MOaP se dále nacházelo 9 ubytoven s 863 lůžky [34]. Zde je vhodné podotknout, že zatímco počet SVL je poměrně stabilní, vzhledem k měnícím se zákonům může ve větší míře kolísat počet ubytoven (viz tamtéž). Podle údajů z roku 2017 vlastnila MOaP 480 bytů v SVL, z nichž polovina byla prázdná [34].

Problematika sociálního vyloučení je vysoce komplexní, a proto zde budou zmíněny jen některé příčiny, a důsledky identifikované studii v Ostravě. Klíčovým zastřešujícím problémem je, že podmínky sociálního vyloučení omezují možnosti úniku z lokality a vzestupné sociální mobility. Dílčím problémem je pozice na pracovním trhu. Podle kvalifikovaných odhadů převládá v ostravských SVL a ubytovnách 60-90% nezaměstnanost [35]. Jak ukázala případová studie [30] Romů na ostravském pracovním trhu, tento údaj se týká spíše začlenění do formálního trhu práce než práce jako takové. Romové jsou často zaměstnáni například na výkopových pracích, stavebních a v úklidových službách, kde je normou pracovat na „dohodu o provedení práce“, nebo jsou krátkodobě najímáni na práce v průmyslových zónách a v maloobchodních řetězcích přes pracovní agentury. Důsledkem je, že jsou Romové často vedeni jako nezaměstnaní, přestože ve skutečnosti pracují. Tyto pracovní-právní vztahy postrádají benefity standardních pracovních smluv, pracující stávají do nejisté pozice a převládají nízké mzdy [30]. Není proto překvapivé, že mezi Romy panuje vysoká míra materiální deprivace [37].

Druhým významným zdrojem sociálního vyloučení je charakteristika sociálně vyloučených lokalit a jejich pozice v rámci města. Typickým příkladem je Zadní Přívaz, který je prostorově oddělený železnicí, průmyslovými areály a kapacitními komunikacemi [38].

Vzhledem k nízké kvalitě bydlení, nedostupnosti komerčních a veřejných služeb a vnímání nižší bezpečnosti je Přívaz v malé míře obýván majoritou. Naopak Romové se v Přívazu koncentrují, protože majoritní společnost si jejich přítomnost spojuje se stereotypními představami a je schopná vyvíjet účinný tlak na majitele domů, aby Romům byty v atraktivnějších lokalitách Ostravy nepronajímali, a to bez ohledu na to, jaké jsou skutečné charakteristiky konkrétních romských zájemců o bydlení [39]. Jedním z důvodů této percepce je mezi Romy tradiční trávení volného času ve velkých skupinách ve veřejném prostoru (tamtéž), které je některými příslušníky majority vnímáno negativně a také fakt, že tyto lokality se mohou stávat terčem rasového napětí a jejich přítomnost může snižovat cenu okolních nemovitostí [38]. Velký problém představují tzv. obchodníci s chudobou, kteří v Přívazu rovněž Romům poskytují bydlení [39], a kteří otevřeně zneužívají nelehké situace Romů a využívají praktik, které jsou na hraně nebo i za hranou zákonnosti [37].

Cizinci a zahraniční studenti

V MOaP žije početná komunita cizinců, nicméně velká část v místě pobytu nemá nahlášený trvalý pobyt, čímž městský obvod přichází o nemalé finanční prostředky v rámci rozpočtového určení daní. Přihlášený pobyt má pouze 2 586 cizinců (k 31.12.2021). Cizinci v městském obvodu, potažmo celé Ostravě, oceňují pocit bezpečí a – v rozporu s ostatními komunitami – dobrý stav životního prostředí. Specifickou skupinu cizinců tvoří zahraniční studenti, kdy pouze na OU, která je soustředěna zejména v historickém jádru, bylo v roce 2020 přihlášeno do studijních programů 783 studentů s bydlištěm v zahraničí a dalších 300 přijelo za celý akademický rok v rámci výměnných programů. V roce 2019 se jednalo o obdobné počty [32,33]. Navzdory probíhající pandemii COVID-19 se tedy podařilo udržet počty zahraničních studentů, byť některé studentské mobility byly realizovány pouze ve virtuální formě. Z toho vyplývá, že se na území obvodu pohybuje pravidelně minimálně 3 000 cizinců.

Ostatní komunity

Zde je vhodné podotknout, že v MOaP se vyskytuje řada dalších komunit a že cílem této části nebylo vytvořit jejich kompletní přehled, nýbrž alespoň indikativně pokrýt ty nejvýznamnější. Mezi další významné komunity, které by si zasloužily pozornost lze zařadit následující:

Místní drobní podnikatelé

Zejména v oblasti maloobchodu, gastronomie a služeb v historickém jádru lze sledovat významnou skupinu drobných podnikatelů. Ti však spíše představují jistou cílovou skupinu než komunitu v úvodu zmíněném vymezení. Činnosti, které vyvíjejí, jsou zásadní nejen pro organický a udržitelný rozvoj, ale také přispívají k osobitosti a autenticitě města. Jelikož se jedná o velkou skupinu zahrnující mnoho menších subjektů s různými potřebami a preferencemi, předpokladem pro efektivní spolupráci je intenzivní a systematická komunikace, jak dokládají bohaté zkušenosti ze zahraničních měst. Součástí širšího okruhu komunikace by měli být také majitelé nemovitostí a další relevantní aktéři (např. developři atd.). Komunikace mezi městským obvodem a touto cílovou skupinou probíhá, nicméně nemá systematickou a konzistentní podobu, což neumožňuje realizovat společné aktivity směrem ke zvýšení celkové atraktivity MOaP.

Sportovci

V případě komunity sportovců jsou myšleni především rekreační sportovci. O pozitivních dopadech rekreačního sportu na lidské zdraví panuje široká shoda. Sport je vnímán jako užitečný nástroj pro budování sociálního kapitálu a inkluze zejména u mladistvých obyvatel [41], případně i na rozvoj morálně volných vlastností, které mají vliv na plnohodnotné zapojení do společnosti. Například studie [42] pak zjistila, že městské čtvrtě s nižší mírou sociálního kapitálu se vyznačují nižším zapojením mladých obyvatel do pohybových a sportovních aktivit. V Ostravě byla rovněž zjištěna souvislost mezi výší příjmů a intenzitou sportovních aktivit, kdy pro řadu domácností s nižším příjmem nebyl sport finančně dostupný [43]. MOaP disponuje relativně dobrou sportovní infrastrukturou. Oblíbené místo pro venkovní aktivity (např. běh) představují především Komenského sady, ty se nicméně v letních měsících potýkají s nadměrným počtem návštěvníků. Celkově oblast v okolí řeky Ostravice nabízí kvalitní zázemí pro běh nebo jízdu na kole a je využívána také jako možnost snadného a rychlého „výjezdu“ mimo město. Aktuální revitalizace Havlíčkova nábřeží zajistí komfortní a bezpečné využití prostoru chodci, běžci i cyklisty.

O něco složitější situace panuje v oblasti sportovišť. Ty v současnosti dostupné se koncentrují v blízkosti Komenského sadů (tenisové kurty, bazén, sportovní hala, fotbalové hřiště) a na Fifejdách (tenisové kurty, sportovní hala). Za dlouhodobý problém lze považovat omezenou přístupnost hřišť situovaných v areálech vzdělávacích institucí, které jsou pro návštěvníky otevřeny pouze omezeně. V historickém jádru městského obvodu chybí hřiště pro míčové sporty. Tento nedostatek bude částečně eliminován výstavbou sportovního areálu OU na Černé louce, který má být přístupný veřejnosti, a výstavbou sportovní haly na Fifejdách, který se ale má orientovat zejména na výkonnostní sport. Přesto by doplnění tohoto typu infrastruktury bylo přínosné. Jako rychle realizovatelná možnost se jeví „kapesní hřiště“, která mohou být i dočasné povahy – v předchozích letech takto fungovalo hřiště například na Masarykově náměstí. Sociální dopady u sportovních aktivit jsou sledovány omezeně, ale jejich přínos by bylo chybou opomíjet.

Chovatelé psů

Na území městského obvodu je přihlášeno do evidence 1 759 psů (údaj k 31. 12. 2021), přičemž jich ještě v roce 2014 bylo 2 139. Navzdory očekávání, že v důsledku pandemie COVID-19 dojde k nárůstu počtu psů, nebyl dle dostupných dat žádný nárůst zaznamenán a počet psů v MOaP nadále klesal. Navzdory klesajícímu oficiálnímu počtu psů patří pejskaři mezi největší neformální komunity. Tím, že venčení psů je ryze venkovní aktivita, komunita pejskařů patří rovněž k nejviditelnějším zástupcům komunit. Vlastnictví psa má pozitivní vliv na fyzickou aktivitu a sociální interakci majitelů. Především kvůli prvnímu vlivu se doporučuje podporovat vlastnictví psa [44]. Odborné studie rozlišují dva typy venčení psů. Nutné (funkční venčení) a rekreační. První typ venčení, které se odehrává na ulicích či městských zelených plochách neposkytuje výraznější benefity jak pro majitele, tak pro psa samotného. Naopak druhý typ venčení má pozitivní vliv na fyzickou a duševní regeneraci majitelů a poskytuje větší míru spokojenosti i psům. Předpokladem pro tyto aktivity je však existence dostupných zelených ploch, pokud možno i s volným výběhem či psím hřištěm [45].

V městském obvodu plní hlavní roli prostoru (oblast historického jádra a Jindřišky) pro rekreační venčení Komenského sady a břehy řeky Ostravice, pro oblasti Fifejd a Šalamouna především Sad Dr. Milady Horákové a v oblasti Šalamouna se nachází místo pro volný výběh psů Hlubinské osadě. V MOaP se nenachází klasické psí hřiště, které by mohlo zvýšit nabídku pro majitele psů. Relevanci a výběr vhodného místa by bylo vhodné podrobit hlubší diskuzi a do jeho plánování zapojit i místní komunitu. Směrem dovnitř komunity pejskařů je nezbytné vyvíjet tlak na dodržování předpisů (pohyb psa pouze na vodítku mimo povolené prostory) a taktéž důsledný sběr psích exkrementů. Právě nedůsledný sběr psích exkrementů ze strany některých nezodpovědných chovatelů podněcuje konflikty ohledně využívání veřejného prostoru, který je jimi znečišťován a vrhá negativní světlo na tuto komunitu.

Obyvatelé dojíždějící za prací

Přirozenou a žádoucí součástí vitálních center měst je každodenní dojízdka pracujících. Nelze je zahrnout mezi komunity, ale zohlednění jejich existence a potřeb je nezbytné. Městská centra, jako jádra městské ekonomiky, významně profitují z pracujících, kteří využívají nabídky maloobchodu, gastronomie a služeb. Z rozhovorů se zástupci této skupiny (především znalostně náročných obchodních služeb) vyplynul mimo jiné problém související s chybějící promyšlenou koncepcí parkování. V konkrétní rovině se pracující vyjádřili, že nedostupnost parkovišť typu park & ride za přijatelné ceny působila do jisté míry jako potenciální faktor pro vystěhování, respektive změnu místa práce. Samotná image centra města, hodnocená z pohledu nabídky maloobchodu, služeb a gastronomie a vnímání bezpečnosti, se ukázala také jako velmi důležitá, přičemž současný stav nebyl hodnocen příliš pozitivně.

Souhrnná SWOT analýza městského obvodu

SWOT analýza představuje jeden ze základních, avšak efektivních nástrojů sumarizace zjištění v rámci analýzy. Silné stránky a slabé stránky popisují tzv. vnitřní dimenzi, tedy to, čím město reálně disponuje, co jej charakterizuje a co může změnit při realizaci vhodných opatření. Oproti tomu příležitosti a ohrožení představují tzv. vnější dimenzi, tedy jevy, které přicházejí z okolního prostředí a které město nemůže přímo ovlivnit. Může se na ně pouze připravit, v případě příležitostí jich využít a v případě ohrožení se proti nim bránit. Jednotlivé body SWOT analýzy jsou doplněny krátkým komentářem a seřazeny podle jejich funkční provázanosti tak, aby na sebe tematicky navazovaly. Jejich řazení tedy nevyjadřuje jejich významnost. Toto ztvárnění SWOT analýzy bylo zvoleno vzhledem k jeho srozumitelnosti pro čtenáře.

Silné stránky

- **Pozice centra města v městské hierarchii**
MOaP jako centrum města s řadou historických a architektonicky hodnotných budov tvoří urbanisticky cennou část Ostravy a představuje její pomyslnou „výkladní skříň“. Centrum města Ostravy je navíc charakteristické svým industriálním dědictvím, které při chytrém využití přispívá k unikátní identitě. Právě podoba a význam městského centra představuje důvod, proč je hlavním cílem návštěvníků a nových obyvatel, a to i z řad cizinců. Rozvoj centra města v posledních letech patří mezi jednu z priorit města Ostravy. V městském obvodu je rovněž vyšší aktivita různých spolků a významných osobností, kterým na jeho podobě záleží.
- **Vysoký počet sídel institucí a firem a jejich prostorová blízkost**
Značná hustota různých administrativních, kulturních, vzdělávacích či zdravotnických institucí v MOaP představuje významnou motivaci pro firmy při rozhodování o svém umístění právě v tomto městském obvodu. Prostorová blízkost firem a institucí přináší řadu benefitů městskému obvodu, jedná se o generátor návštěvníků, kteří v konečném důsledku posilují příjmy Ostravy a městského obvodu.

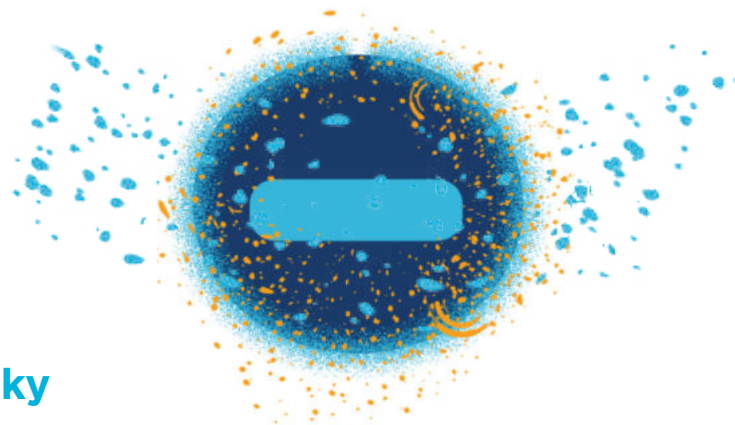
- **Vysoká koncentrace kulturních institucí a existence zavedených značek kulturních akcí**
Kultura představuje významný prvek obohacující život městského obvodu. Kombinace velkých a malých kulturních institucí oživuje městský obvod a pomáhá jej kultivovat. Řada kulturních institucí a značek svým významem přesahuje hranice Ostravy a Moravskoslezského kraje. Koncentraci kulturní infrastruktury a podniků, které z jejich blízkosti čerpají, lze zhodnotit jako jednu z jeho hlavních silných stránek.
- **Relativně kompaktní zástavba s možnostmi jejího zahuštění**
Zástavba v MOaP má kompaktní charakter a vysokou hustotu zalidnění, což umožňuje efektivní plánování občanské, technické a dopravní infrastruktury a její údržby. Zjednodušeně, náklady v přepočtu na počet obyvatel jsou nižší v hustě zalidněných oblastech, než je tomu u řídké osídlených částí města. Vzhledem k historickému vývoji Ostravy disponuje městský obvod řadou prázdných prostor, které umožňují další zahušťování zástavby.
- **Dobré dopravní napojení městského obvodu**
MOaP je napojena na, a prochází jí, významné dopravní stavby, které umožňují snadnou přepravu lidí i zboží nejen v rámci města, ale i z okolních regionů. Dostupnost a kvalita MHD představuje jednu z hlavních předností městského obvodu. Efektivnost dopravního systému je dále posílena tím, že se zde prakticky vše potřebné pro obyvatele i návštěvníky nachází v pěší vzdálenosti. Pozitivně lze i zhodnotit hustotu sítě sdílených kol a koloběžek, která zlepšuje dopravní propojení městského obvodu.
- **Dobrá dostupnost zeleně**
Dostupnost zeleně představuje jeden z důležitých aspektů kvality života obyvatel měst. MOaP disponuje širokou nabídkou zeleně v různých podobách, od malých parčíků až po Komenského sady či nábřeží řek, které představují významné krajinné prvky s poměrně vysokou návštěvností. Dostupnost zeleně lze až na několik omezených oblastí v rámci městského obvodu zhodnotit jako dostatečnou.
- **Řeky Ostravice a Odry**
Městský obvod ohraničuje z východu řeka Ostravice a ze severu řeka Odry. Obě řeky mají významný rekreační a volnočasový potenciál a představují nezanedbatelný přírodní prvek ve městě.

- **Nižší životní a provozní náklady proti jiným městům**

I přes postupné srovnávání cen a nákladů napříč Českem lze říct, že v centru města Ostravy lze stále pozorovat příznivější situaci než v řadě jiných měst, a to zejména při srovnání s podobně velkými městy v zahraničí. Menší náklady na život a výstavbu představují jednu z významných komparativních výhod oproti centrům konkurenčních měst.

- **Existence participativního rozpočtu „Náš obvod“**

Participativní rozpočet představuje jeden z nástrojů, které pomáhají kultivovat přehlížené a zanedbané prostory a naplňovat potřeby místních obyvatel. Rovněž takto samospráva získává nové zkušenosti a podněty ve vztahu k rozvoji MOaP.

Slabé stránky

- **Historické jádro je v porovnání s obdobně velkými městy relativně malé**

Kvůli svému specifickému historickému vývoji disponuje Ostrava pouze malým historickým jádrem, které je obklopené novodobější zástavbou. Dalším důsledkem tohoto vývoje je poměrně omezený počet hlavních ulic⁹ a malá pěší zóna. Kombinace malého historického jádra, omezeného počtu hlavních ulic a malé pěší zóny významně omezuje potenciál rozvoje centra města.

- **Velké množství fyzických bariér uvnitř i na hranicích městského obvodu**

Dynamický rozvoj centra města v průběhu minulého století spojený s velkou orientací na potřeby průmyslu a automobilů na úkor místních obyvatel města zapříčinil, že se na území a hranicích městského obvodu nachází řada fyzických překážek, které komplikují současný rozvoj městského centra. Tyto fyzické překážky mají podobu dopravní infrastruktury a různých nepřístupných areálů. Svou roli rovněž hrají

⁹ Pozn.: Hlavní ulice (v originále „high streets“) jsou významným cílem návštěvníků, kteří míří za nákupy, gastronomií či trávením volného času.

přírodní podmínky v podobě řek, které MOaP ze dvou stran obtékají a dále komplikují plánování místní dopravy.

- **Nekompatibilita funkcí v MOaP**

Průmyslový charakter Ostravy se dodnes propisuje i do jejího městského centra, kdy se v těsném sousedství nacházejí průmyslové provozy a lokality určené k bydlení. Nejvýznamnějším příkladem tohoto jevu v MOaP představuje koksovna v Přívoze.

- **Velká diverzita MOaP**

Historické jádro a jeho blízké okolí představuje jistý ostrov „růstu“, který je však obklopen „stagnujícími“ či „úpadkovými“ lokalitami. Napříč městským obvodem lze nalézt řadu pozitivních menších „růstových kapes“, nicméně ty svým slabým vlivem nestačí k tomu, aby nastartovaly rozvoj ve svém širším okolí.

- **Množství proluk, opuštěných budov a „non-place“**

Nedostatek investic do centra města v 2. polovině 20. století a transformace místní ekonomiky po roce 1989 podmínila slabou poptávku po nemovitostech na území městského obvodu. Z tohoto důvodu se dodnes nepodařilo zastavět řadu volných ploch navzdory jejich výhodné poloze. Dlouhodobý nedostatek investic veřejného ale i soukromého sektoru vyústil rovněž do velkého množství neobsazených bytů a nebytových prostor. V MOaP se rovněž vyskytuje poměrně velké množství tzv. non-place¹⁰, což je dáno historickým vývojem městského centra. Nejvýznamnějším příkladem tohoto jevu jsou podchody a blízké okolí Frýdlantských mostů. Takovéto prostory obvykle přitahují sociálně patologické jevy a zhoršují pocitové vnímání bezpečnosti jejich návštěvníků.

- **Kvalita a urbánní design veřejného prostoru**

Přetrvávajícím problémem MOaP je nízká kvalita a problematický urbánní design veřejného prostoru. Častým jevem je přílišné upřednostňování potřeb řidičů aut na úkor pěších a cyklistů, což se projevuje v absenci pěších a cyklo koridorů. Rovněž podoba „vstupních bran“ do městského obvodu není ideální a nepůsobí reprezentativně. Veřejný prostor je zřídka plánován s ohledem na místní obyvatele tak, aby jej přijali za svůj a mohli jej využívat. Nevhodně navržený veřejný prostor je zneužíván řidiči automobilů, kteří nectí dopravní předpisy a značení, což přispívá k jeho dalšímu znehodnocování.

¹⁰ Pozn.: Non-place lze volně přeložit jako „ne-místo“. Tímto termínem se označují místa, která jsou anonymní, zanedbané a lidé v nich dobrovolně netráví čas. Tyto prostory obvykle mají jediný účel, a to umožnit průchod z místa A do místa B.

- **Velké finanční a časové náklady na údržbu veřejného prostoru**
Velký pohyb lidí v rámci městského centra vede k poměrně rychlému opotřebením fyzických struktur. Vzhledem k nárokům na kvalitní a reprezentativně působící materiály je údržba veřejných prostor časově a finančně velmi náročná. Projevem tohoto jevu je i mnohdy chybějící či neudržovaný městský mobiliář a odpadky. Součástí problematiky je i nedostatek finančních prostředků, vyplývající ze systému přerozdělování rozpočtu na údržbu dle Statutu města Ostravy.
- **Kriminalita a rostoucí sociální polarizace**
Významnou část obyvatel MOaP se dlouhodobě nedaří integrovat do majoritní společnosti, problém se dědí z generace na generaci a není dostatečně řešen. V městském obvodu se vyskytují oblasti se zvýšeným výskytem těchto obyvatel, což přispívá ke špatné pověsti lokalit. Řada míst má natolik špatnou pověst, že se jim běžní obyvatelé vyhýbají. Dostupná data o kriminalitě však nepotvrzují, že by se v MOaP vyskytovala lokalita s významně nadprůměrnou kriminalitou ve srovnání s Ostravou či centry jiných velkých měst v Česku, často je tedy pověst problematických oblastí horší, než je realita. Jistý problém v městském obvodu představuje i poměrně vysoký počet lidí bez domova. V konečném důsledku je v obvodu poměrně málo prostorů, kde by sociální klima vybízelo k jeho aktivnímu využívání.
- **Kvalita životního prostředí**
Navzdory prokazatelnému zlepšení kvality životního prostředí přetrvává percepce Ostravy jako města se značně znečištěným ovzduším. Tuto percepce v městském obvodu posiluje přítomnost koksovny v Přívoze. Narůstající zájem o kvalitu životního prostředí lze zhodnotit jako jeden z hlavních důvodů odchodu obyvatel do jiných obcí. I přes zmíněné zlepšení kvality ovzduší zůstává realitou umístění Ostravy, a tím pádem i MOaP, mezi nejvíce znečištěnými městy v Evropě.
- **Kvalita zelených ploch a doprovodné volnočasové infrastruktury**
Problémem, se kterým se MOaP potýká, je rovněž kvalita zelených ploch, které neposkytují dostatečné zázemí pro volnočasové aktivity, jako je sport či relaxace. Prostorově nejvýznamnějším příkladem je Sad Dr. Milady Horákové, který má charakter průchozího parku, a jeho hodnota z pohledu možností trávení volného času je nízká.

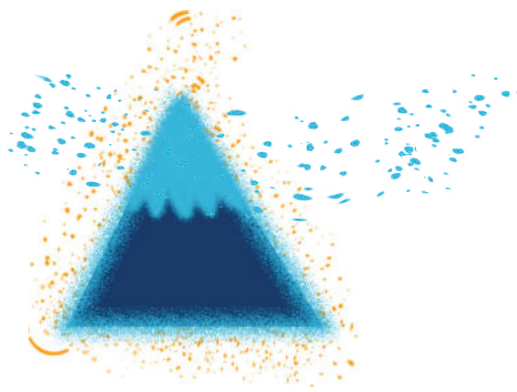
- **Kvalita a hustota technické infrastruktury**

Území MOaP, zejména pak oblast Přívozu, trápí zastaralost technické infrastruktury, což je dáno historickým vývojem městského obvodu a zvyšujícími se nároky na parametry technické infrastruktury. Vzhledem k charakteru zástavby je problematická i vysoká hustota této infrastruktury, což komplikuje stavební činnost.

- **Rezervy v komunikaci mezi samosprávou MOaP a dalšími aktéry**

Velké množství aktérů prosazujících různé zájmy na poměrně malém prostoru a omezené kapacity úřadu městského obvodu pro komunikaci s těmito aktéry vedou k pověsti nedostatečně komunikujícího úřadu. Ta poškozují pozici MOaP jakožto místa vhodného k bydlení, investicím či pořádání událostí.

Příležitosti

- **Nárůst preference života ve městech u mladších generací a mladých rodin**

Zejména v zemích západní Evropy lze sledovat trend narůstající preference života v městských jádrech u mladších generací a mladých rodin. Jinými slovy oslabení procesu suburbanizace umožňuje urychlit obnovu zanedbaných částí měst. Trend je v Česku prozatím slabý, nicméně lze očekávat, že jeho význam bude narůstat.

- **Narůstající zájem o udržitelné formy dopravy**

Trend růstu důrazu na udržitelný způsob života se zejména u mladších generací projevuje snižujícím se počtem držitelů řidičského oprávnění a hledáním environmentálně šetrnějších způsobů dopravy. Do popředí se dostává pěší, cyklo a městská hromadná doprava, což otevírá okno příležitostí pro progresivnější přístupy k řešení problematiky automobilové individuální dopravy v městském obvodu.

- **Zájem o zdravý životní styl a zvyšující se poptávka po zelených plochách, sportovní a volnočasové infrastruktuře**

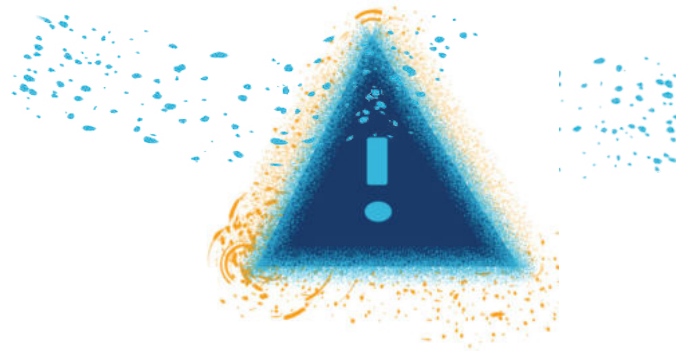
Narůstající povědomí o významu zdravého a aktivního životního stylu napříč generacemi zvyšuje poptávku po kvalitních zelených plochách a odpovídající doprovodné volnočasové infrastruktuře. Při vhodně definovaných opatřeních tak lze oživit místa, která byla doposud obyvateli a návštěvníky opomíjena. Lze předpokládat, že poptávka po zeleni poroste také v souvislosti s nárůstem teploty v důsledku globálních změn klimatu.

- **Vzrůstající zájem developerů a plánované projekty veřejného sektoru**

V posledních letech lze pozorovat narůstající zájem developerů o realizaci investic v městském centru Ostravy. Obdobně bylo oznámeno několik významných projektů veřejného sektoru, což společně s projekty soukromého sektoru může vytvořit řadu příležitostí pro rozvoj podnikání v městském obvodu a zlepšit místní kvalitu života. Vzrůstající zájem o investice v MOaP otevírá okno příležitostí pro jeho zahuštění, zastavení proluk a regeneraci brownfieldů.

- **SMART technologie a jejich průnik do rozvoje měst**
Rozšiřování aplikace chytrých technologií a jejich větší cenová dostupnost umožňuje zlepšit efektivitu práce úřadů, zvýšit kvalitu života obyvatel a zlepšit udržitelnost sídel. V množství různých chytrých řešení je však nutné pečlivě vybírat ta nejvhodnější pro dané území a řešený problém.
- **Externí zdroje financování**
V současné době existuje řada externích zdrojů financování, pomocí kterých lze realizovat i velké projekty, které by měly přispět k transformaci místní ekonomiky, společnosti, životních podmínek obyvatel a jejich udržitelnost.
- **Modernizace dopravní infrastruktury**
V současnosti je připravována řada projektů dopravní infrastruktury, které sníží časové náklady na přepravu mezi jednotlivými městskými obvody a okolními městy a obcemi. Zejména v návaznosti na modernizaci hromadné dopravy lze začít plánovat opatření, která nebudou počítat s automobily jako s nenahraditelným způsobem přepravy.
- **Urbanizační úspory jako faktor růstu města**
Urbanizační úspory vznikají prostorovou blízkostí firem a institucí a posilují velikost a pestrost poptávky a nabídky služeb nabízených ve městě. V zásadě se jedná o snižování nákladů vyplývajících z prostorové blízkosti jednotlivých firem a úřadů. Jedná se o pozitivní sebepeposilující se vazbu, která v konečném důsledku vede ke vzniku a posilování metropolitní funkce města. Území MOaP má potenciál pro další takovýto růst, nicméně je potřeba optimalizovat podmínky pro jeho další ekonomický rozvoj.
- **Rozvoj volnočasové infrastruktury**
Ostrava disponuje novou koncepcí rozvoje kultury statutárního města Ostravy, která počítá s významným rozvojem kultury na území MOaP. Kultura jako taková obvykle představuje významného hybatele pozitivních změn, a tak může MOaP získat nové impulsy pro svůj rozvoj. Obdobně pozitivní dopady jsou očekávány v souvislosti s rozvojem sportovní infrastruktury v městském obvodu.

- **Rozvoj univerzit a jejich zapojení do rozvoje městského obvodu**
Sílicí propojení univerzit s Ostravou a její městskými obvody může napomoci vyřešit řadu problémů, se kterými se město potýká. Univerzity představují významné nositele inovací a poznání a město i městský obvod může využít jejich poznatků pro zlepšení svého fungování a plánování. Skrze posilování třetí role univerzit lze vyřešit řadu problémů MOaP.
- **Existence mezinárodních programů spolupráce**
V současnosti existuje řada programů spolupráce mezi městy, které umožňují šíření příkladů dobré praxe a inspirace. Města již nemusí zkoušet naslepo různé koncepty rozvoje, ale mohou se o nich předem informovat u mezinárodních partnerů, což zvýší účelnost jejich aplikace.

Ohrožení

- **Neakceptování místních a globálních trendů**
Vzhledem k čím dál dynamičtějším změnám ve společnosti a ekonomice na místní a globální úrovni je nutné sledovat aktuální trendy a následně na ně reagovat. Řadu trendů lze využít pro zlepšení řízení, plánování či obecně rozvoje městského obvodu, řada trendů však může představovat významné ohrožení a pozdní reakce může být finančně náročná a neefektivní. Příkladem aktuálního místního trendu je nedostatečná nabídka kvalitního bydlení v MOaP, globálního pak změny klimatu či digitalizace ekonomiky.
- **Pokračující trendy stárnutí a úbytku počtu obyvatel MOaP, Ostravy a celého kraje**
Dlouhodobým ohrožením, kterému MOaP čelí, je úbytek počtu obyvatel Ostravy a Moravskoslezského kraje. Trend je dále prohlubován selektivní migrací, kdy odcházejí zejména mladí a vzdělaní obyvatelé. Snižující se počet obyvatel přitom vede k řadě negativních jevů, jako je snížení daňových příjmů města a městského obvodu, ke vzniku prázdných ploch a snížení poptávky po zboží a službách. S úbytkem obyvatel se částečně pojí i demografické stárnutí, kdy selektivní

migrace urychluje stárnutí populace, která si vyžádá rozšíření a úpravu nabídky služeb.

- **Neukončená restrukturalizace regionu**

Neukončená restrukturalizace regionu dosud částečně závislého na těžkém průmyslu na region primárně orientovaný na lehký průmysl, služby a kreativitu vytváří nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu a posiluje negativní jevy jako je nezaměstnanost a úbytek počtu obyvatel. Neukončenost restrukturalizace celkově podvazuje potenciál rozvoje MOaP, Ostravy a celého regionu.

- **Konkurence městských obvodů SMO a okolních sídel namísto spolupráce**

Potenciální konkurence okolních samospráv může významně negativně ovlivnit budoucí fungování městského obvodu. Toto se obvykle projevuje snahou o „přetáhnutí“ investic, obyvatel či žáků s cílem navýšit své daňové příjmy. Tento jev má významné dopady na environmentální a finanční udržitelnost celého regionu.

- **Ekonomické dopady koronavirové pandemie**

Pandemie COVID-19 má řadu dopředu těžko odhadnutelných dopadů na společnost a ekonomiku. Lze předpokládat, že se časem projeví tlak na rozpočet městského obvodu a Ostravy a dojde k jisté redukci podnikatelských aktivit na území MOaP, které se projeví zvýšeným počtem prázdných komerčních prostor. Vzhledem k povaze a komplikovanosti pandemie jsou však skutečné dopady v současnosti nejisté.

- **Změna klimatu**

Probíhající globální změna klimatu bude mít na místní úrovni pravděpodobně dopad na změnu rozložení srážek v průběhu roku, doprovázenou nárůstem teplot a počtu tropických nocí. Hustá městská zástavba jako MOaP bude nejvíce náchylná na přehřívání, což může snížit kvalitu života místních obyvatel a dále zvýšit vystěhovalectví movitějších obyvatel. Stejně jako v případě pandemie jsou však dopady změny klimatu do jisté míry nepředvídatelné.

- **Zhoršení stavu životního prostředí**

Již nyní má Ostrava pověst města s horší kvalitou životního prostředí, nicméně další tlak v podobě probíhající klimatické změny či rozšiřování těžkého průmyslu může tento stav dále umocnit.

- **Podfinancovanost a nestabilita financování školství**

Současný systém financování školství ze strany státu je v řadě oblastí nevyhovující. Řada aktivit a pracovníků vzdělávacích institucí je financována pouze z krátkodobých či střednědobých projektů, po jejichž skončení dochází k útlumu započatých aktivit. Výsledkem je pak nízká efektivita vynaložených prostředků a omezené přínosy takovýchto projektů.

Shrnutí nejdůležitějších poznatků analytické části

- **Historické jádro nese funkci správního, ekonomického a kulturního centra nejen celého města, ale také celého Moravskoslezského kraje. Je sídlem řady firem, institucí a úřadů. V porovnání s jinými městy je však historické jádro poměrně malé, nicméně dochází k jeho postupnému rozšiřování směrem na jih.**
- **V městském obvodu se nachází řada fyzických bariér, které zhoršují jeho fungování jakožto městského centra Ostravy. Jednotlivé městské oblasti od sebe odděluje zejména rozsáhlá dopravní infrastruktura, průmyslové či opuštěné areály.**
- **Urbánní struktura městského obvodu je stále nedostavěná (proluky a prázdné prostory). I přes negativa, která tento fakt přináší, lze tuto nevýhodu využít pro další zahušťování zástavby.**
- **Jako problematický se jeví stav veřejného prostoru, který často vykazuje známky opotřebení nebo morálního zastarání. Je potřeba vytvořit nový model financování jeho údržby a systematické obnovy.**
- **V MOaP se vyskytuje několik dlouhodobě negativně vnímaných prostorů, ve kterých se jejich návštěvníci necítí bezpečně, což souviselo se zanedbaným vzhledem fyzického prostředí. Postupná eliminace takovýchto prostor je nutná pro vytvoření prostředí atraktivnějšího pro místní obyvatele a návštěvníky.**
- **Významným aktivem městského obvodu je množství bytů v jeho správě. V posledních letech se podařilo otočit trend zvyšujícího se počtu neobydlených bytů. Počet neobsazených bytů, zejména kvůli jejich horšímu technickému stavu je však stále vysoký.**

- **Pozitivem je v posledních letech patrný nárůst veřejných a soukromých investic směřujících do části území MOaP. Pro realizaci pozitivních dopadů těchto investic je však nutná prostorová a funkční integrace do stávajících struktur, což v minulosti nebylo v Ostravě pravidlem.**
- **Napříč městským obvodem lze pozorovat vysokou prostorovou, funkční a sociální diverzitu. Patrná je zejména polarita mezi historickým jádrem a Přívozem, ve kterém se nachází jedna z největších sociálně vyloučených lokalit v kraji. Navzdory vysokým hodnotám socio-ekonomické deprivace v Přívoze a vnímání oblasti jako nebezpečné, byl index kriminality více než čtyřikrát vyšší v obvodním oddělení Ostrava střed než v Přívoze.**
- **Dlouhodobým a komplexním problémem je sociální vyloučení, které se nejvíce dotýká romské komunity. Jako zásadní se jeví opatření na jejich postupné začleňování do standardního a sociálního bydlení a formálního trhu práce**
- **MOaP vykazuje známky opatrného růstu počtu obyvatel či kulminace poklesu a dlouhodobě se zvyšuje podíl cizinců. Oba tyto jevy však byly v průběhu pandemie COVID-19 přerušeny.**
- **Nejsilnější motivací pro vystěhování z MOaP byla nízká kvalita životního prostředí. V případě znečištění vzduchu byl navíc zjištěn negativní dopad na zdraví obyvatel. Proto je vhodné intenzifikovat opatření na zlepšení kvality ovzduší a tato opatření propagovat na veřejnosti.**
- **Dostupnost zeleně v porovnání s centry jiných měst je v MOaP dobrá. Nicméně adaptační opatření na změnu klimatu by se měla zaměřit na dostupnost, přístupnost a kvalitu zeleně v oblastech Přívozu a Šalamouna. V těchto oblastech je nutnost intervence o to vyšší, že se zde koncentrují skupiny obyvatel s nízkou schopností adaptace na vysoké teploty.**
- **Společně s užším zázemím představuje historické jádro hlavní centrum post-industriální ekonomiky města. Pracovní místa v těchto sektorech mají pozitivní dopad na populační vývoj MOaP a taktéž vytvářejí poptávku po službách, především v oblasti gastronomie.**

- **Kvantita a kvalita nabídky maloobchodu (zejména mimo obchodní centra) vykazuje klesající trend. Tento proces bude i v budoucnu velmi pravděpodobně nadále pokračovat. Na druhou stranu pokles maloobchodu je kompenzován nárůstem gastronomie a některých služeb, nicméně o víkendech je nabídka nedostačující.**
- **Z hlediska metropolitních funkcí hraje nejvýznamnější roli oblast kultury, ale i zde se vyskytují mezery v nabídce (kultura pro mladé obyvatele) a ve fungování stávajících institucí (funkční a prostorová nepochopenost).**
- **Nastavení dopravního systému dostatečně nereflektuje rozdílné potřeby různých skupin obyvatel. Dle proběhlých výzkumů současný stav nevyhovuje prakticky žádné z cílových skupin a je potřeba hledat nové dopravní řešení pro MOaP.**
- **Vzhledem k očekávanému nárůstu množství finančních prostředků dostupných v různých dotačních titulech je nutné, aby úřad městského obvodu posílil své absorpční kapacity. V opačném případě bude MoaP v objemu investic významně zaostávat oproti jiným městským obvodům či centrům ostatních měst.**
- **Úřad městského obvodu by měl zlepšit vnější komunikaci. Vzhledem k vysokému počtu různých aktérů, jejichž zájmy jsou častoprotichůdné, je schopnost komunikace a vyjednávání kompromisů klíčová pro budoucí rozvoj obvodu.**

NÁVRHOVÁ ČÁST

Vize MOaP 2035 a mise strategie

Vize městského obvodu:

Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz bude v roce 2035 představovat atraktivní a živé centrum celého metropolitního regionu a bude tahounem rozvoje Ostravy. Bude městským obvodem s menším množstvím bariér bránících jeho rozvoji a otevřený příležitostem. Díky vysoké kvalitě života bude narůstat počet a spokojenost jeho obyvatel.

Atraktivní a živé centrum

Moravská Ostrava a Přívoz se stane zajímavým místem pro místní obyvatele i návštěvníky k trávení volného času, a to i o víkendech či svátcích.

Centrum metropolitního regionu

Městský obvod bude fungovat nejen jako administrativní jádro Moravskoslezského kraje, ale vzhledem ke svým dalším funkcím i jako přirozené spádové centrum pro okolní sídla.

Tahoun rozvoje Ostravy

Celý městský obvod bude klíčovým kulturním, vzdělávacím a ekonomickým hybatelem rozvoje města Ostravy s funkčním přesahem do celého metropolitního regionu.

Méně bariér rozvoje

V městském obvodu bude omezen vliv bariér, které brání jeho dalšímu rozvoji, a to jak ty institucionální, které rozvoj omezují kvůli nevhodně nastaveným pravidlům hry, tak ty fyzické, které jsou v prostoru viditelné. Významně se zlepší komunikace a spolupráce mezi místní samosprávou a dalšími místními aktéry a zmizí řada problémových míst ve veřejném prostoru.

Otevřenost příležitostem

Impulsy přicházející zvenčí úřadu městského obvodu MOaP budou brány jako příležitost k vytvoření nové kvality a zlepšení jeho fungování. MOaP, zastoupená úřadem městského obvodu a jeho vedením bude partnerem těch, kdo chtějí realizovat své aktivity na jeho území.

Kvalita života a spokojenost obyvatel

Potřeby obyvatel a jejich spokojenost budou prioritní, výhody plynoucí ze života v městském obvodu budou posilovány a negativa omezována. Městský obvod bude dlouhodobě a systematicky zlepšovat životní podmínky místních obyvatel.

Mise strategie:

Strategie fajnOVA CENTRUM stanovuje klíčové principy pro naplnění vize městského obvodu. Strategie si klade za hlavní cíl posílit plánování a řízení rozvoje městského obvodu. rovněž vytváří podmínky pro zlepšení jeho komunikace s dalšími aktéry a navazování dlouhodobých partnerství.

Strategické cíle

Výstupem ročního plánovacího procesu pracovních skupin, strategického a realizačního týmu jsou čtyři strategické cíle, které tvoří jádro strategického plánu fajnOVA CENTRUM. Poznatky vzešlé z tohoto procesu byly obohaceny o poznatky z rozhovorů se stakeholdery, které rovněž sloužily jako analýza vnitřního prostředí úřadu městského obvodu MOaP. Naplňování těchto strategických cílů má obvodu zajistit realizaci Vize obvodu pro rok 2035. Každý z těchto cílů obsahuje několik skupin typových opatření, které jsou dále rozpracovány na úroveň typových projektů či aktivit. Naplňování jednotlivých strategických cílů by vždy mělo být realizováno s ohledem na rámec udržitelného rozvoje tak, aby nebyly překračovány environmentální, ekonomické a sociální limity městského obvodu MOaP.

Strategický plán samotný je pak zasazen do institucionálního rámce¹¹, který je tvořen dalšími strategickými dokumenty statutárního města Ostravy, Moravskoslezského kraje i České republiky. Strategický plán fajnOVA CENTRUM opatření vyplývající z tohoto institucionálního rámce. přejímá a dále rozpracovává tak, aby byly realizovatelné na území MOaP. Výčet jednotlivých typových opatření a typových projektů a aktivity není nutně vyčerpávající. Na základě změny vnějšího prostředí a průběžného akčního plánování lze strategický plán aktualizovat a dále zpřesňovat.

Obrázek 2: Schéma logiky návrhové části strategického plánu fajnOVA CENTRUM

¹¹ Tento institucionální rámec obsažený v Příloze 1 je nutné vnímat jako neoddělitelnou součást návrhové části tohoto strategického plánu, neboť na národní a nadnárodní úrovni vedle podporovaných opatření poukazuje i na možné zdroje jejich financování. Pro zlepšení přehlednosti návrhové části pro čtenáře zajímavějšího se primárně o samotná navržená opatření, projekty a aktivity, se realizační tým rozhodl tuto část zařadit mezi přílohy strategického plánu fajnOVA CENTRUM.

Strategický cíl 1:

Posílení role a funkce obvodu jako centra města a regionu

Cílem je zvýšit atraktivitu a vitalitu historického jádra a celého centra města Ostravy. Pro dosažení tohoto cíle bude aktivně podporována oblast kultury, jakož i sektory maloobchodu a služeb. Funkční veřejný prostor a pestrá dopravní nabídka napomohou k tomu, že funkce centra nebudou jen prostým součtem, ale součinem poskytující unikátní pozici městského obvodu v regionu. Tento strategický cíl dále rozvíjí prioritu A – Metropole regionu strategického plánu fajnOVA statutárního města Ostravy a jeho strategické cíle Propojit město uvnitř i se světem a Oživit historické centrum města.

Typová opatření a projekty/aktivity:

- Oživení historického jádra a veřejného prostoru
 - Rozvíjet historické jádro jako gastronomickou a maloobchodní destinaci – společný marketing na úrovni městského obvodu či statutárního města Ostravy
 - Vytvoření atraktivního prostředí pro návštěvníky centra – veškeré úpravy v historickém jádru by měly být posuzovány touto perspektivou
 - Rozšířit nabídku prostor pro předzahrádky, zjednodušit administrativní podmínky a zrychlit povolovací proces
 - Zlepšit vybavenost ulic uličním mobiliářem v úsecích nákupních ulic historického jádra s nízkou vybaveností, jako například v okolí tramvajových zastávek na ulici Nádražní
 - Oživení ulice 28. října a podpora jejího rozvoje na nákupní ulici
 - Aktivní spolupráce městského obvodu na naplňování Koncepce rozvoje kultury statutárního města Ostravy
 - Živé umění v ulicích
 - Příprava vhodné veřejné plochy či ploch pro venkovní akce s minimem administrativních překážek
 - Vytvoření manuálu pro zábor veřejných prostranství
 - Ostravské muzeum – aktivizace potenciálu
 - Centrum kultury a vzdělávání, p.o. – aktivizace funkce a oživení instituce
 - Revitalizace a oživení nebytových prostorů Zborovská
 - Revize místních názvů s cílem posílit místní identitu, image a srozumitelnost
 - Vytvoření vícejazyčného orientačního systému
 - Podpora fungování podvečerní a noční ekonomiky – propojení kulturních akcí s otevíracími hodinami místních podniků
 - Rebranding Stodolní ulice – podpora kultury, revitalizace veřejného prostoru, nové webové stránky propagující ulici apod.
- Funkční a prostorové propojování velkých rozvojových projektů na území městského obvodu s jejich okolím
 - Zlepšení pěšího propojení obchodního centra Nová Karolina a historického jádra s cílem vytvořit jedinou nákupní lokalitu
- Důsledné uplatňování principů promyšleného designu při rekonstrukci a údržbě veřejných prostranství
 - Zlepšení údržby veřejných prostranství
 - Zlepšit čistotu (např. zvláštní režim úklidu, který by spočíval ve vyšší frekvenci úklidu a zapojení majitelů nemovitostí a provozovatelů místních podniků) v nákupních ulicích

- Zlepšení odpadového hospodářství - design sběrných míst, četnost svozu, podzemní kontejnery
- Vytvoření koncepce nebo manuálu pro mobiliář městského obvodu a uměleckých objektů pro městský obvod
- Zavést na nejnavštěvovanějších místech koše na tříděný odpad
- Důsledné a časté odstraňování graffiti, případně na vhodných místech vyčlenit prostor pro graffiti a street art
- Vytvoření legální plochy na graffiti v oblasti Stodolní ulice
- Dočasné využívání prázdných nemovitostí
 - Analýza současného stavu proluk v MOaP a návrh postupu k jejich budoucímu využití
 - Podpora zástavby proluk v okolí ulic Stodolní a Zámecká dle místního výškového profilu
 - Intenzifikace zapojení do projektu Refill a zjednodušení podmínek dočasného využití nevyužitých ploch a prostor ve správě městského obvodu
 - Využívání nových obchodních formátů (pop-up stores)
- Vytvoření komunikační platformy pro místní podnikatele v oblasti služeb
 - Kulatý stůl s podnikateli v městském centru
 - Personální zabezpečení komunikace a školení pro podnikatele v městském centru
 - Pravidelná a systematická komunikace s majiteli i nájemníky nemovitostí a provozoven a spolupodílení se na údržbě veřejného prostoru v okolí provozů a předzahrádek
- Vytvoření souboru nástrojů pro sdílené služby místních podnikatelů
 - Společný marketing místních maloobchodních a gastronomických podniků
- Podpora zlepšení sortimentní nabídky maloobchodu a služeb
 - Prioritní umístování gastronomických a maloobchodních jednotek do parteru oproti jiným službám v nejatraktivnějších lokalitách
 - Přilákání „kotevních“ maloobchodních jednotek střední velikosti, které přitáhnou návštěvníky do historického jádra
 - Podpora zlepšování podoby vývěsních štítů prodejen a výkladních skříní v návaznosti na projekt Ostrava 360°
 - Optimalizace výše nájmu ze strany městského obvodu u nedostatečně zastoupených typů jednotek - např. železářství či potravin

- Optimalizace velikosti jednotek - jejich spojování či rozdělování dle potřeb trhu
- Marketing prázdných ploch - polepy volných ploch simulující možnou podobu využití
- Doplnění městské tržnice se zaměřením na ovoce a zeleninu
- Vytvoření nabídky maloobchodních služeb v docházkové vzdálenosti v jednotlivých oblastech MOaP
- Zopakovat studii proměny maloobchodu a služeb v historickém jádru v roce 2026 pro zachycení změn, zhodnocení účinnosti opatření a zacílení nových opatření
- **Komplexní a udržitelné řešení pěši a cyklodopravy**
 - Přizpůsobení podmínek v historickém jádru pro využívání kol a koloběžek v pěší zóně
 - ZŠ Gebauerova, odloučené pracoviště Ibsenova - významně zlepšit dopravní napojení pro pěší a cyklo
 - Vyřešit nevyhovující situaci s přecházením silnice v úseku Nádražní ulice mezi křižovatkou s Čs. legií a odbočkou do ulice Stodolní, odstranění zábradlí v křižovatce a vybudování přechodu pro chodce
 - Důkladnější kontrola stavu uličního mobiliáře a chodníků, pravidelná údržba během celého roku
 - Podpora využití udržitelných způsobů zásobování - cargokola, překladiště pro dopravce
 - Rozšíření pěší zóny v historickém jádru - příležitostná či úplná uzavěra pro automobily nerezidentů např. v případě ulic Nádražní, Stodolní, Poštovní či jiných z pohledu automobilové dopravy méně významných ulic v historickém jádru, jako např. Mlýnská, Zahradní, Čs. Legií, Matiční
 - Rozšiřování a zkvalitňování podmínek pro cyklodopravu - rekonstrukce ulic Hrušovská a Vítězná
- **Vytvoření a naplňování koncepce automobilové dopravy**
 - Omezování vjezdu automobilů nerezidentů do primárně rezidenčních čtvrtí
 - Inteligentní úprava podoby dopravní infrastruktury tak, aby neumožňovala porušování platných pravidel
 - Humanizace ulic Muglinovská a Mariánskohorská, včetně řešení křižovatek s ulicemi Nádražní a Sokolská třída (ostrůvky, přechody a zúžení)
 - Budování zón s maximální rychlostí 30 km/h
- **Vytvoření a naplňování koncepce parkování**
 - Úprava systému parkování a dopravy pro nerezidenty (např. P+R, parkovací domy, cenová politika)
 - Modernizace a sjednocení systému parkování s využitím moderních technologií
 - Budování dobíjecích stanic pro elektromobily na parkovištích

- Omezení statické dopravy v historickém jádře, zejména na prolukách
- Zlepšení fyzického stavu přestupních bodů a vstupních bran s cílem zlepšit jejich vnímání návštěvníky
 - Úpravy a estetizace podoby prostoru Frýdlantských mostů

Projekty vyplývající z akčního plánu strategického plánu fajnOVA SMO:

- Koncertní sál města Ostravy
- Multifunkční sportovní hala
- Ostravské muzeum MHD
- Ostrava Tower
- Rekonstrukce obchodního domu Ostravica-Textilia
- Centrum duševního zdraví
- Estetizace a výměna městského mobiliáře (přístřešky MHD, lavičky, odpadkové koše atd.)
- Proměna nám. Msgr. Šrámka
- Proměna nám. Eduarda Beneše
- Parkovací dům u katedrály Božského Spasitele
- Revitalizace Černé louky
- Revitalizace okolí řeky Ostravice - revitalizace nábřeží za výstavištěm Černá louka a propojení s Havlíčkovým nábřežím
- Kompletní rekonstrukce Divadla J. Myrona
- Rekonstrukce městské třídy Opavská/28. října
- Rekonstrukce a modernizace Městské nemocnice Ostrava
- Multifunkční parkovací dům u Městské nemocnice
- Parkovací dům u krajského úřadu
- Rekonstrukce Grossmannovy vily
- VRT - vysokorychlostní tratě - propojení Ostravy na Prahu, Brno a Katovice
- Přestupní uzel Hlavní nádraží - rekonstrukce budovy vlakového nádraží a tramvajové smyčky
- Humanizace tramvajových tratí a modernizace elektrických trakcí - úseky Místecká, Hlučínská a Sad Boženy Němcové
- Přestupní uzel Náměstí republiky
- Přednádraží v Přívoze, terminál Jirská - výstavba autobusového terminálu
- IDS - Zvýšení propustnosti křižovatek
- Revitalizace Místecké ulice
- Cyklopropojení centra s DOV
- Prodloužení ulice Skladištní
- Prodloužená Porážková IV.
- Veřejná smart WC

Strategický cíl 2:

Atraktivní bydlení a zvýšení kvality života

Obvod bude poskytovat kvalitní a dostupné bydlení pro všechny generace. Odvodem vlastněné byty jsou aktivem, z něhož profituje jak majitel, tak nájemníci. Vysoká kvalita života činí z obvodu dobrou adresu, která přitahuje nové obyvatele na jeho území. Obvod naplňuje parametry „města krátkých vzdáleností“. Tento strategický cíl dále rozvíjí prioritu A – Metropole regionu strategického plánu fajnOVA statutárního města Ostravy zejména jeho strategický cíl Oživit historické centrum města. Dále navazuje zejména na prioritu C – Zdravé město a jeho strategický cíl Kultivovat prostředí pro život všech generací a na strategický cíl Přiblížit město přírodě.

Typová opatření a projekty/aktivity:

- Rozšiřování bytového fondu v majetku obvodu
 - Rekonstrukce neobydlených a zastaralých bytů v majetku obvodu
 - Pasport bytového fondu
 - Nákup bytových domů pro pozdější rekonstrukce a využití
 - Vytvoření urbanistické studie pro další rozvoj rezidenční oblasti Zadní Přívoz a v okolí ulice Jílová
 - Průzkum poptávky po bydlení, respektive odhalení důvodu malé poptávky a přizpůsobení se požadavkům zájemců
 - Hledání nových zdrojů externího financování na revitalizaci bytového fondu
- Zvýšení nabídky v oblasti dostupného bydlení (pro osoby znevýhodněné na trhu s bydlením - mladé rodiny, seniory, osoby se zdravotním omezením)
 - Vyčlenění bytů pro startovací bydlení mladých rodin, včetně vytvoření metodiky přidělování bytů na principu transparentnosti a nediskriminace
 - Nastavení transparentních podmínek podpory dostupného bydlení
 - Rekonstrukce a modernizace stávajících sociálních služeb a vybudování nového domova s pečovatelskou službou
- Zvýšení nabídky v oblasti sociálního bydlení
 - Pokračující spolupráce se SMO v oblasti projektu sociálního bydlení
 - Evidence probíhajících a budoucích výzev pro předkládání projektů v oblasti sociálního bydlení a příprava baterie projektů
 - Vyšší míra zapojení do projektů na bázi modelu bydlení především (Housing first) a prostupného bydlení (Housing ready) s cílem řešit potřeby osob v bytové nouzi
 - Zjištění příčin menší úspěšnosti žadatelů o přidělení sociálního bytu a následná revize metodiky přidělování
 - Podpora domácností s cílem prevence ztráty bydlení (depistáž)
- Širší zapojení developerů do výstavby nových bytů či revitalizace stávajících skrze PPP (public-private partnership) projekty
- Spolupráce se SMO na budování a správě bytového fondu

- Opatření směřující k vyšší poptávce po bydlení v městském obvodu
 - Revitalizace vybraných vnitrobloků
 - Regenerace sídlišť Fifejdy II a Šalamouna
 - Narovnání pravidel pro komunitu cizinců, např. úprava systému přidělování parkovacích karet či možností pronájmu nemovitostí pro občany pocházejícími ze zemí mimo EU
 - Zlepšení dostupnosti a četnosti spojů MHD do Zadního Přívozu
- Podpora souladu nabídky a poptávky po bydlení
 - Motivace k převedení trvalého pobytu u nájemníků městských bytů
 - Optimalizace velikosti bytů dle predikce poptávky na trhu s bydlením
 - Tvorba platformy pro mezigenerační výměny bytů
 - Bezbariérové byty pro seniory a tělesně postižené
 - Sdílené bydlení pro seniory, kterým schází sociální kontakt a pociťují nedostatečnou dostupnost sociální a lékařské péče
- Zlepšování podmínek pro pěší – walkability městského obvodu
 - Úprava rozmístění městského mobiliáře na ulici Poštovní pro pohodlný průchod chodců
 - Regulace „lesu dopravních značek“
 - Na kole nebo pěšky do škol či zavádění školních ulic
 - Budování vyvýšených přechodů – smyslem je otočit situaci, kdy „chodec přechází silnici“ na situaci, kdy „automobil přejíždí přes chodník“
 - Neumísťovat parkovací plochy pro kola a koloběžky na chodník, ale do vozovky (v zájmu bezpečnosti a pohodlí chodců)
 - Přidat vodorovné a svislé značení přechodů pro chodce v okolí tramvajových zastávek
 - Ozelenění hlavních pěších koridorů a jejich propojení se zelenými plochami, např. doplnění prvků zeleně a stínících prvků na ulici Nádražní
- Zlepšovat bezbariérovost městského obvodu pro osoby se sníženou pohyblivostí
 - Bezbariérovost budov ve správě městského obvodu
- Zlepšení dostupnosti, přístupnosti a kvality zelených ploch pro všechny místní komunity
 - Zlepšování kvality zeleně a péče o ni
 - Vytvoření ploch s vyšší četností úklidu v parcích určených pro posezení přímo na trávníku
 - Finalizace parkových úprav Komenského sadů

- Revitalizace parků v městském obvodu, jako např. sadu B. Němcové, sadu Dr. Milady Horákové, parku Válečných veteránů nebo Mecnarovského sadu
 - Propojení Komenského sadů, okolí Přívozské haldy a přívozského nábřeží a NPP Landek
 - Venkovní „zelené učebny“ v Komenského sadech a na Černé louce
 - Navázání spolupráce s Poslední ostravský statek – školy, ekofarma, udržitelnost, městské farmaření. Kultivace okolí a napojení na Landek
 - Zlepšit přístupnost břehů řeky Ostravice, doplnění oddechových a relaxačních prvků
- Opatření vedoucí ke snížení kriminality
 - Zvýšení frekvence strážníků na zastávkách MHD
 - Zvýšení frekvence místech s vyšší koncentrací dětí (např. dětská hřiště)
 - Posílení kamerového systému v prostranstvích, kde dochází k častému narušování veřejného pořádku
 - Debaty s občany městského obvodu o problémech v jednotlivých
 - Prohloubit a intenzifikovat územní příslušnosti strážníků městské policie Ostrava tzv. okrskářů
 - Zvýšení míry pocitu bezpečí
 - Intenzivnější využívání prvků zlepšujících pocit bezpečí, jako je osvětlení, kamery a nízká pohledová zeleň u problematických prostorů
 - Osvětlová kampaň propagující význam nočního klidu
 - Úpravy a estetizace podoby Husova sadu a zastávky Most Miloše Sýkory
 - Úpravy fyzického stavu průchodů a podchodů s cílem zlepšit jejich vnímání u obyvatel
 - Estetizace podoby průchodů na ulici Na Desátém, podchodu na ulicích Hlučínská, Mariánskohorská, Tomkova, obou průchodů do Komenského sadů a dalších problémových prostorů (viz výsledky výzkumů vnímání bezpečnosti)
 - Projekty zaměřené na změnu negativní image prostorů, které nevykazují zvýšenou reálnou kriminalitu – např. Přední Přívoz
 - Využití uměleckých intervencí (např. mural art, legální plochy pro graffiti atd.) pro kultivaci a zviditelnění problémových prostorů

- Kulturní, společenské a komunitní akce a umělecké intervence ve veřejném prostoru s negativní percepcí
- Dočasné využívání proluk/prázdných prostorů
 - Využívání uzavřených ulic (z důvodu např. rekonstrukce, která je již však z důvodu etapizace stavby hotová) pro akce
 - Dočasné využití prázdných soukromých pozemků jako neformálních parků. Dohoda s vlastníky pozemků s využitím služeb Refill.
 - Kultivace a zpřístupnění prázdných pozemků vlastněných obvodem nebo městem, a to zejména v oblasti Přívozu a Šalamounu
 - Vznik platformy pro nové a inspirativní projekty
- Zapojení městského obvodu do řešení problematiky lokálních topenišť
- Výsadba izolační zeleně v blízkosti kapacitních komunikací, železnice a průmyslových areálů

Projekty vyplývající z akčního plánu strategického plánu fajnOVA SMO:

- Nové Lauby
- Bytový dům Kostelní – Biskupská
- Zástavba proluky Smetanovo nábřeží
- Rekonstrukce Ostravského mrakodrapu

Strategický cíl 3:

Prvotřídní vzdělávání a užší zapojení komunit do rozvoje

Hlavním smyslem tohoto cíle je vytvořit takové podmínky v městském obvodu, aby se na jeho území nacházelo prvotřídní vzdělávání, které pomůže překlenout současné problémy městského obvodu a zároveň bude zrcadlit potřeby budoucnosti. V rámci cíle se počítá také s rozvojem místních komunit tak, aby byly naplňovány jejich různorodé potřeby. V rámci tohoto cíle se také počítá se zapojováním komunity do rozvoje městského obvodu a kultivace místního prostředí. Tento strategický cíl dále rozvíjí prioritu B – Bohatství v lidech strategického plánu fajnOVA statutárního města Ostravy a jeho strategické cíle Být centrem prvotřídního vzdělávání a Podporovat komunitní život a zapojit občany do řízení města.

Typová opatření a projekty/aktivity:

- Aktivní spolupráce městského obvodu na naplňování cílů Strategie vzdělávání města Ostravy 2030 a Koncepce rodinné politiky SMO
- Pokračování aktivní spolupráce formálních i neformálních vzdělávacích institucí v obvodu
 - Podpora spolupráce mateřských a základních škol s Knihovnou města Ostravy, s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou a Knihovnou OU pro zájmové a neformální vzdělávání (podpora zvýšení gramotnosti a jazykových kompetencí, zvyšování zájmu a pěstování návyků ke vzdělávání a četbě, sociální interakce)
- Pokračující spolupráce městského obvodu a škol na projektech
 - Kvalitní a inkluzivní vzdělávání
 - Technické a materiální zázemí MŠ a ZŠ
 - Podpora zájmového vzdělávání dětí a mládeže
 - Participativní rozpočty na ZŠ
 - Podpora výchovného poradenství na školách
 - Zajištění financování speciálních výchovných poradců (omezení závislosti na finančních prostředcích z projektů)
 - Podpora kariérního poradenství žáků
 - Zavádění nových postupů v oblasti personálního managementu ve školství (např. při výběru ředitelů ZŠ a MŠ)
 - Překlenování projektového financování ve školství
 - Vypracování studie k organizaci a rozvoji stravování na školách
 - Modernizace infrastruktury pro školní stravování
 - Zvýšení kvality vzdělávání prostřednictvím modernizace infrastruktur škol pro výuku
 - Renovace a budování nových sportovišť v blízkosti škol - např. rekonstrukce venkovního hřiště u ZŠ Ostrava, Gen. Píky
 - Zvyšování bezpečnosti v okolí škol - např. zmapování nebezpečí a následné řešení ulic dle potřeb chodců ve vybrané lokalitě
 - Zelené střechy a energeticky úsporná opatření na budovách škol
 - „Science“ centra pro děti a mládež
 - Propagace školních aktivit pro veřejnost - dětská veřejná představení, dětské umění ve veřejném prostoru s odborným dohledem
 - Počítačové kurzy pro seniory
- Prohlubování spolupráce škol s univerzitami na zlepšování vzdělávacího procesu

- Zlepšovat image škol situovaných v Přívoze
 - Rovný přístup k rozvoji a správě škol v obvodu z pozice zřizovatele pro zvýšení sociální inkluze
 - ZŠ Gebauerova, odloučené pracoviště Ibsenova – transformace na komunitní školu, rozvoj místní komunity prostřednictvím aktivit dětí
 - ZŠ Gebauerova, odloučené pracoviště Ibsenova – úprava okolního prostoru
 - Aktivní propagace významných projektů a akcí škol
- Uplatňování požadavků a potřeb městského obvodu vůči středním a vysokým školám
- Zapojování komunit do plánování rozvoje městského obvodu a péče o veřejný prostor
 - Průběžné mapování potřeb místních komunit
 - Pravidelná setkávání se zástupci místních komunit
 - Žákovský parlament obvodu
 - Posílení a případná transformace projektu Náš obvod po vzoru „Navrhni Hlavní“
 - Projekt „Adoptuj plácek“ – zapojení místní komunity do údržby veřejného prostoru a zeleně
- Rozšiřování nabídky vhodných prostor pro akce místních komunit a podpora stávajících komunitních prostorů
 - Podpora akcí ve veřejném prostoru malého rozsahu pořádané místní komunitou
 - Komunitní centrum, které bude poskytovat zázemí pro místní komunity, ideálně v kombinaci s integračním programem
 - Využití vnitrobloků a veřejných prostor na sídlištích jako zázemí pro komunity např. skrze dotační program Tvoříme Prostor
 - Psí park, např. formou dočasného využití proluky či jiného nevyužívaného prostoru (např. lokality Muglinovská)
 - Zlepšit přístupnost dětských a školních hřišť pro veřejnost
 - Budování volnočasové infrastruktury v zázemí základních a mateřských škol jako prostoru pro sociální kontakty mezi rodinami žáků
 - Podpora sousedských vztahů v obytných zónách – posezení v obytných zónách, komunitní zahrady, grilovací místa, např. prostřednictvím dotačního programu
 - Budovat volnočasovou infrastrukturu v Přívoze ve spolupráci s místní komunitou
 - Discgolfové hřiště Hornopolní

- Zvýšení nabídky dostupných kulturních a volnočasových aktivit pro dospívající a studenty
 - Vybudování skateparku např. na Černé louce
- Tvorba příležitostí pro rozvoj dětí žijících v sociálně vyloučených lokalitách - snížení míry antisociálního chování, snížení kriminality mládeže, podpora vzdělávání a smysluplného a atraktivního trávení volného času
- Sdílené kulturní prostory (např. zkušebny apod.)
 - Prostory umožňující nízkonákladovou tvorbu a prezentaci umění

Projekty vyplývající z akčního plánu strategického plánu fajnOVA SMO:

- Moravskoslezská vědecká knihovna
- Projekt Sousedství!!!
- Dotační program Tvoříme prostor
- Soutěže pro studenty fakult architektury na téma funkčního veřejného prostoru
- Rozšíření řemeslného inkubátoru v DOV

Strategický cíl 4:

Městský obvod jako partner pro spolupráci

V rámci tohoto cíle je snahou dosáhnout takového stavu, kdy městský obvod bude vnímán jako vhodné místo pro investice soukromého sektoru a zároveň, kde budou místní občané mít možnost snadno komunikovat s úřadem městského obvodu a jeho vedením. Nezbytnou součástí cíle je i posilování spolupráce úřadu městského obvodu a vedení městského obvodu na projektech ostatních aktérů a zlepšení jeho absorpčních, plánovacích a realizačních kapacit. Tento strategický cíl dále rozvíjí prioritu B – Bohatství v lidech strategického plánu fajnOVA statutárního města Ostravy a jeho strategický cíl Zlepšit prostředí pro podnikání. Rovněž však vytváří prostředí pro realizaci strategického plánování v městském obvodě a otevírá dveře spolupráci s dalšími místními aktéry.

Typová opatření a projekty/aktivity:

- Posilování spolupráce městského obvodu při přípravě a realizaci strategických projektů vyplývajících z Akčního plánu v rámci strategického plánu fajnOVA
- Zlepšení absorpčních, plánovacích a realizačních kapacit úřadu městského obvodu MOaP
 - Zvýšení počtu pracovníků úřadu městského obvodu zodpovědných za komunikaci a naplňování strategického plánu fajnOVA CENTRUM a přípravy a realizace projektů z něj vyplývajících
 - Vzdělávání vedení obvodu a vedoucích pracovníků odborů úřadu městského obvodu v oblasti leadershipu a projektového řízení
 - Systematická evidence dat, jejich využití při plánování rozvoje městského obvodu a jejich zveřejňování
 - Pravidelné koordinační porady vedoucích pracovníků
- Poskytování co nejširší podpory dalším aktérům veřejné správy při realizaci jejich projektů (okolní městské obvody, SMO, MSK, MAPPA atd.)
- Zlepšení prostředí pro investice soukromého sektoru
 - Stabilita a čitelnost místních pravidel
 - Pravidelná setkávání s možnými investory
 - Investice do technické infrastruktury na území městského obvodu pro současné potřeby
 - Investiční příprava stavebních pozemků na území městského obvodu, např. zcelování pozemků, průzkum, odstranění ekologické zátěže, zasíťování
 - Projektová příprava a regenerace brownfieldu Nákladní a hledání investora
 - Hledání nového využití či investora pro zelenou plochu u křižovatky Muglinovská a Sokolská
 - Hledání nového využití či investora pro zelenou plochu Křižíkova za Hornickou poliklinikou
 - Zjednodušení procesu pronájmu nebytových prostor městského obvodu pro malé a střední podnikatele
- Budování partnerství s univerzitami a vědecko-výzkumnou sférou
 - Využívat výsledky a poskytovat prostor pro pilotní projekty z oblasti vědy a výzkumu (např. TAČR)

- **Otevřená radnice a zlepšení komunikace s občany a dalšími aktéry**
 - Zapojování do mezinárodních projektů spolupráce
 - Zlepšení navigačního systému radnice MOaP a vnitřního designu úřadu městského obvodu
 - Optimalizace komunikace městského obvodu MOaP na sociálních sítích a internetu
 - Rozšíření možností komunikace online formou mezi úřadem městského obvodu a občany
 - Širší využívání platformy Mobilního rozhlasu a optimalizace jeho obsahu i pro sběr podnětů o problémových místech pro pozdější využití jako jeden z podkladů pro nové architektonické řešení
 - Zapojení obyvatel do nahlašování lokálních topenišť, jejichž technický stav a provoz potenciálně neodpovídá zákonu o ochraně ovzduší (např. přes aplikaci Mobilní rozhlas) a nabídka poradenství pro majitele problémových topenišť
- **Koordinovaný postup směrem k řešení problematiky velkých znečišťovatelů na území obvodu**
 - Spolupráce s magistrátem a krajským úřadem při vyjednávání s velkými znečišťovateli ovzduší

Projekty vyplývající z akčního plánu strategického plánu fajnOVA SMO:

- Nápravná opatření – laguny Ostramo
- Komunikační strategie města

Zásobník inspirativních námětů k projektům a aktivitám do budoucna

Následující zásobník obsahuje náměty na projekty a aktivity vyplývající z procesu přípravy strategického plánu fajnOVA CENTRUM. Rovněž obsahuje inspirace z akčního plánu strategického plánu fajnOVA SMO. Projekty jsou však pouze inspirační a pro jejich realizaci je potřeba dosáhnout širší podpory všech zapojených partnerů.

- Bílý stín
- Revitalizace veřejného prostoru ulice Umělecké
- City Campus Lives
- Prodloužení tramvajové trati ve směru na Landek
- Hledání nového využití areálu Budoucnost (ul. Cihelní 3288) např. pro klubovou scénu a zkušebny
- Hledání nového využití nebytových prostor ZŠ Gebauerova, odloučené pracoviště Ibsenova
- Dopravní propojení Dolní oblasti s historickým centrem
- Experimentální učení s využitím Světa techniky
- Model města Ostravy
- Dostavba proluk v historickém jádru a přilehlém okolí
- Malá Kodaň
- Využití vlečky pro výletní vlak do ZOO

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Plán implementace

Implementační plán strategie představuje klíčovou součástí strategického plánu fajnOVA CENTRUM, neboť udává způsob jeho řízení a naplňování. Implementační plán byl navržen tak, aby odpovídal místním specifikům, tedy zejména organizační struktuře na úřadě městského obvodu MOaP a pozici městského obvodu, jakožto centra města Ostravy a Moravskoslezského kraje. Organizační struktura implementačního plánu vychází ze struktury využitě při přípravě strategického plánu, přičemž samotný proces implementace a naplňování strategického plánu bude vést manažer/ka¹² strategie, podléhající v této věci přímo starostovi obvodu.

Strategický tým pro přípravu strategického plánu bude nadále zapojen do přípravy akčních plánů strategického plánu fajnOVA CENTRUM a do jeho případných aktualizací. Konečnou rozhodovací pravomoc mají orgány městského obvodu MOaP v podobě komise investiční a strategického rozvoje rady městského obvodu, zastupitelstva a rady městského obvodu následované zastupitelstvem a radou města Ostravy. Tento plán implementace je možno adaptovat dle potřeb úřadu městského obvodu, nicméně je nutné jej zapracovat do jeho vnitřních předpisů a postupů.

Manažer strategie

Představuje základního nositele strategického plánu, který zodpovídá za realizaci strategického plánu a projektů/aktivit v něm obsažených. Mezi další činnosti náplně manažera strategie spadá:

- Koordinace naplňování strategie napříč odbory úřadu městského obvodu MOaP
- Příprava podkladů pro nové akční plány, monitoring naplňování strategického plánu a jeho evaluaci
- Komunikace a propagace strategického plánu
- Koordinace návaznosti strategického plánu na další strategické a koncepční dokumenty městského obvodu a města Ostravy

Strategický tým

Představuje poradní orgán, který bude svoláván ad hoc dle potřeby na základě podnětu manažera strategie po domluvě se starostou. Výstupy jednání strategického týmu jsou poté předloženy komisi investiční a strategického rozvoje rady městského obvodu ke zpřesnění. Mezi činnosti strategického týmu spadá:

- Formování návrhů akčních plánů strategického plánu
- Projednání návrhů případných aktualizací strategického plánu

¹² Pozn: Pro zjednodušení jsou funkce dále uvedeny pouze v mužském rodě.

- Celková podpora strategického plánování městského obvodu, hledání konsensu na jeho území a určování směřování strategického plánu

Složení strategického týmu by mělo pro naplnění těchto činností kopírovat jeho zastoupení při přípravě strategického plánu, měl by být složen z:

- Primátora statutárního města Ostravy
- Starosty a místostarostů městského obvodu MOaP
- Představitelů opozičních stran zastupitelstva městského obvodu
- Vedoucího odboru strategického plánování magistrátu města Ostravy
- Vedoucího odboru strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit úřadu městského obvodu MOaP
- Zástupce Moravskoslezského kraje
- Ředitele MAPPA
- Zástupců univerzit v MOaP

Komise investiční a strategického rozvoje rady městského obvodu

Významným nositelem strategického plánu by se měla stát komise investiční a strategického rozvoje rady městského obvodu MOaP, která má iniciační a poradní funkci pro radu městského obvodu. V návaznosti na strategický plán bude realizovat následující činnosti:

- Finalizace a projednání jednotlivých akčních plánů a jejich soulad s ročním plánem oprav a investic
- Projednání vyhodnocení plnění indikátorů akčních plánů

Zastupitelstvo a rada městského obvodu a města Ostravy

Vrcholnými představiteli implementace strategického plánu jsou zastupitelstvo a rada městského obvodu a města Ostravy, které mají rozhodovací pravomoci vyplývající ze zákona o obcích a Statutu města Ostravy. Mezi činnosti spadající do jejich kompetencí spadá:

- Projednání vyhodnocení plnění akčních plánů
- Schvalování akčního plánu strategického plánu
- Schvalování aktualizace strategického plánu

Monitoring naplňování strategického plánu

Monitoring naplňování strategického plánu je doporučeno provádět na roční bázi. Výjimku představuje rok 2022, kdy je hlavním úkolem nastavit související administrativně-personální podmínky na úřadu městského obvodu MOaP. První monitoring naplňování strategického plánu by měl proběhnout v 1. kvartálu roku 2024 a následně každoročně. Monitoring naplňování strategického plánu pro rok 2022 v zásadě nahrazuje vyhodnocení akčního plánu, který je součástí tohoto strategického plánu.

Akční plán strategického plánu fajnOVA CENTRUM představuje součást implementační části tohoto strategického plánu a jeho naplňování by mělo být monitorováno podle doporučení zde obsažených.

Pro monitoring naplňování strategického plánu fajnOVA CENTRUM se doporučuje sledovat následující indikátory:

1. Míra splnění ročního akčního plánu - počet realizovaných či připravených projektů,
2. Počet pracovníků (respektive počet FTE - full time equivalent) úřadu městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz vyčleněných na realizaci strategického plánu - pracovníci zodpovědní za jeho realizaci, přípravu projektů a dotačních žádostí, realizaci projektů,
3. Roční výše rozpočtů na externí služby v oblasti strategického plánování - analýzy, studie, marketing, propagace apod.
4. Výše finančních prostředků vynaložených na projekty naplňující strategické cíle,
5. Počet obyvatel a cizinců s bydlištěm v MOaP,
6. Počet obyvatel v historickém jádru,
7. Věkové složení obyvatelstva s bydlištěm v MOaP.

Evaluace strategického plánu

Závěrečná evaluace naplnění strategie by měla být zrealizována ve 4. kvartálu roku 2027 a měla by sestávat z následujících kroků:

1. Určit počet realizovaných opatření a projektů a zhodnotit jejich soulad s cíli strategického plánu.
2. V roce 2027 provést dle vzoru Průzkumu mezi obyvateli a návštěvníky při přípravě strategického plánu městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz (Příloha 6) a výsledky srovnat s výsledky z roku 2021.
3. Zmapovat aktuální počet a složení maloobchodních jednotek v historickém jádru a výsledky vzájemně srovnat.

Rovněž je realizačním týmem doporučeno, aby v roce 2032 bylo zrealizováno vyhodnocení dat ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2031. Výsledky srovnání vývoje za roky 2011, 2021 a 2031 jsou významným vstupem pro (ex-post) vyhodnocení dopadů strategického plánu fajnOVA CENTRUM na roky 2022-2027, ale i strategického plánu, který na něj naváže po roce 2027.

DODATKY

Harmonogram jednání a seznam zapojených odborníků a stakeholderů

Harmonogram jednání:

- 30.04.2021
Strategický tým
- 07.05.2021
Pracovní skupina Bydlení a kvalita života
- 11.05.2021
Pracovní skupina MOaP – centrum Ostravy a kraje
- 13.05.2021
Pracovní skupina Komunitní a udržitelný rozvoj
- 26.10.2021
Strategický tým
- 27.10.2021
Pracovní skupina Bydlení a kvalita života
- 03.11.2021
Pracovní skupina MOaP – centrum Ostravy a kraje
- 09.11.2021
Pracovní skupina Komunitní a udržitelný rozvoj
- 02.02.2022
Setkání se zástupci místních komunit
- 09.02.2022
Strategický tým

Autoři strategického plánu

Realizační tým Ostravské univerzity:

- Mgr. Alexandr Nováček, Ph.D.
e-mail: alexandr.novacek@osu.cz
- Mgr. Ondřej Slach, Ph.D.
e-mail: ondrej.slach@osu.cz
- Mgr. Vojtěch Bosák, Ph.D.
e-mail: vojtech.bosak@osu.cz
- Mgr. Lucia Hýllová
e-mail: lucia.hyllova@osu.cz
- Mgr. Lenka Paszová
e-mail: lenka.paszova@osu.cz

Na přípravě mapových podkladů se podíleli:

- Mgr. Tereza Aubrechtová, Ph.D.
e-mail: tereza.aubrechtova@osu.cz

Posouzení plánu nezávislými odborníky:

- Ing. Tomáš Sýkora - Univerzita Jana Evangelisty Purkyně

Autorka grafického vizuálu strategického plánu:

- Mgr.art. Hana Mikulenková
e-mail: hana.miku@gmail.com

Strategický tým

Petr Veselka	MOaP, starosta (od 15.11. 2021)
Ing. Zuzana Ožanová	MOaP, starostka (do 9.11. 2021)
Ing. Tomáš Macura, MBA	SMO, primátor
Ing. David Witosz	MOaP, místostarosta, člen rady města
Ing. Valentina Vaňková	MOaP, místostarostka
Mgr. Alena Pataky	MOaP, místostarostka
Ing. Rostislav Řeha	MOaP, místostarosta
Ing. Robert Adámek	MOaP, člen zastupitelstva
Josef Blahuta	MOaP, člen zastupitelstva
Vladimíra Dluhošová	MOaP, člen zastupitelstva
Ing. Václav Palička	Magistrát města Ostravy, Odbor strategického rozvoje, vedoucí odboru
Mgr. Martin Radvan, LL.M.	Moravskoslezský kraj, Odbor regionálního rozvoje a cestovního ruchu, vedoucí odboru
Ing. Miroslava Rychtáriková	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit, vedoucí odboru
Ing. arch. Ondřej Vysloužil	Městský ateliér prostorového plánování (MAPPA), ředitel
Mgr. Monika Šumberová	Ostravská univerzita, kancléřka
doc. Ing. Igor Ivan, Ph.D.	Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, prorektor

Pracovní skupina Bydlení a kvalita života

Ing. David Witosz	MOaP, místostarosta, člen rady města
JUDr. Lukáš Jansa	MOaP, člen rady
Ing. Petra Bernfeldová	MOaP, člen zastupitelstva
Ing. Miroslav Svozil	MOaP, člen zastupitelstva
Mgr. Radim Babinec	Magistrát města Ostravy, Náměstek primátora pro oblast majetku včetně vztahu k bytům, veřejným zakázkám a sdružených nákupů
Mgr. Kateřina Šebestová	Magistrát města Ostravy, Náměstkyně primátora pro oblast životního prostředí, vodního hospodářství a zemědělství, komunálního, živnostenského úřadu a IT služeb a outsourcingu
Mgr. Kateřina Bonito	Magistrát města Ostravy, Odbor strategického rozvoje, specialistka strategického plánování
Peter Lengyel	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Komise investiční a strategického rozvoje
Ing. Jiří Vozňák	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor investic a místního hospodářství, vedoucí odboru
Bc. Martin Cyž	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor majetkový, vedoucí oddělení správy majetku
Ing. Jiří Kozelský	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor stavebního řádu a přestupků, vedoucí odboru
Ing. Miroslava Rychtáriková	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit, vedoucí odboru
Mgr. Jan Horák	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit

Bc. Zdeněk Militký	Dek-Trade
Mgr. Petr Hradil	Depende Group
Mgr. Ing. Aleš Samiec	Gong reality a.s.
Mgr. Karina Vališová	Heimstaden s.r.o., ředitelka klientských služeb
Ing. Marie Hanousková	Kampus Palace, manažerka projektu
Mgr. Josef Tračík	Městský ateliér prostorového plánování (MAPPA), správa a analýza prostorových dat
Ing. Miroslav Plaček	Městská policie Ostrava, ředitel
Bc. Petr Smoleň	Technické služby Moravská Ostrava a Přívoz, p.o.
Doc. Ing. arch. Eva Špačková, Ph.D.	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Katedra architektury

MOaP jako centrum Ostravy a kraje

Ing. Zuzana Ožanová	MOaP, starosta (do 9.11. 2021)
Ing. David Witosz	MOaP, místopředseda, člen rady města
Ing. Valentina Vaňková	MOaP, místopředsedka
Ing. Rostislav Řeha	MOaP, místopředseda
Josef Blahuta	MOaP, člen zastupitelstva
Mgr. Zuzana Bajgarová	Magistrát města Ostravy, Náměstkyně primátora pro oblast investic, územního plánování a stavebního řádu
Mgr. Ondřej Dostál	Magistrát města Ostravy, Oddělení strategického plánování, vedoucí oddělení
Ing. Jan Šrámek	Magistrát města Ostravy, Odbor investiční, vedoucí odboru
Mgr. Radvan Martin, LL.M.	Moravskoslezský kraj, Odbor regionálního rozvoje a cestovního ruchu, vedoucí odboru

Ing. Miroslava Rychtáriková	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit, vedoucí odboru
Mgr. Jan Horák	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit
Petra Pivovarová	CTP Invest
Ing. Daniel Morys, MBA	Dopravní podnik Ostrava a.s., předseda představenstva
PhDr. Pavla Filáková, DiS.	Centrum kultury a vzdělávání, p.o., ředitelka
Mgr. Jiří Jůza, Ph.D.	Galerie výtvarného umění v Ostravě, p.o., ředitel
Martin Sládeček	Heimstaden s.r.o., obchodní ředitel
Mgr. Jiří Šimon	Infocentrum Ostrava, ředitel infocenter a destinačního managementu
Ing. arch. Ondřej Vysloužil	Městský ateliér prostorového plánování (MAPP), ředitel
Jiří Nekvasil	Národní divadlo moravskoslezské, ředitel
Daniel Zeman	Ostravica-Textilia, majitel
Mgr. Monika Šumberová	Ostravská univerzita, kancléřka
Ing. Jakub Šafrán PROMET	GROUP a.s., ředitel úseku správy majetku a investic
Jakub Nosek	RT TORAX Development, s.r.o.
Ing. Petr Lukasík	TietoEVRY, generální ředitel
Ing. Petr Šnejdar	Trojhalí Karolina, výkonný ředitel

Komunitní a udržitelný rozvoj

Ing. Zuzana Ožanová	MOaP, starostka (do 9.11. 2021)
Mgr. Alena Pataky	MOaP, místostarostka
Ing. Rostislav Řeha	MOaP, místostarosta
Ing. Daniel Horváth	MOaP, člen zastupitelstva
Mgr. Andrea Hoffmannová, Ph.D.	Magistrát města Ostravy, Náměstkyně primátora, zástupce realizátora projektu MAP
Mgr. Barbora Stankušová	Magistrát města Ostravy, Odbor kultury a volnočasových aktivit, vedoucí
Ing. Ludmila Placová	Magistrát města Ostravy, Odbor kultury a volnočasových aktivit, koordinátorka rodinné politiky
Ing. Veronika Laryšová	Magistrát města Ostravy, Odbor strategického rozvoje
Bc. Karel Synek, DiS.	Magistrát města Ostravy, Odbor školství a sportu, koordinátor MAP
Mgr. Alena Antoszyková	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor sociálních věcí, vedoucí odboru
Ing. Miroslava Rychtáriková	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit, vedoucí odboru
Mgr. Jan Horák	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Odbor strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit
Ing. Roman Samek	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, Oddělení místního hospodářství, vedoucí oddělení
Mgr. Marcela Stryjová	Armáda spásy Ostrava, Prevence bezdomovectví, ředitelka

Ing. Daniel Konczynna	BeePartners a.s., vedoucí BU Smart & strategie
PhDr. Pavla Filáková, DiS.	Centrum kultury a vzdělávání, p.o., ředitelka
Petr Pánek	Centrum PANT, ředitel a předseda spolku
Ondřej Daněk	Čisté nebe o.p.s., ředitel a projektový manažer
Bc. Růžena Dunková	Diecézní charita ostravsko-opavská, vedoucí sociální pracovnice komunitní práce
Ing. Zuzana Sáňková	Městský ateliér prostorového plánování (MAPPA), krajinářský architekt
Anton Husovský	Ostrava Expat Centre, manažer klientských služeb
Mgr. Tereza Aubrechtová, Ph.D.	Ostravská univerzita, Katedra fyzické geografie a geoekologie
Mgr. Edita Kozinová	Rodinné a komunitní centrum Chaloupka z.s., ředitelka
Mgr. Helena Balabánová	Společně-Jekhetane, o.p.s., ředitelka
Mgr. Jan Veselý	Základní škola Ostrava, Gen. Píky, ředitel
Mgr. Lenka Lednická	Základní škola a mateřská škola Ostrava, Ostrčilova, ředitelka

Rozhovory se stakeholdery:

Ilona Rozehnalová	Antikvariát a klub Fiducia
Ing. arch. Tomáš Ctibor	Architekt, autor urbanistické studie rozhraní území Karoliny a Dolní oblasti Vítkovic
Robert Držkovič	Bernies grill & wine restaurant s.r.o.
Ing. Miroslav Svozil	Bývalý starosta MOaP
Ing. Jan Jůzl	Dock Ostrava s.r.o.

Mgr. Martin Lindovský	Dolní oblast Vítkovice, obchodní ředitel
Ing. Libor Tandler	GEMO DEVELOPMENT, s.r.o., výkonný ředitel
Jaroslava Kořenová	Impact hub Ostrava
Doc. RNDr. Tomáš Hudeček, Ph.D.	Institut plánování a rozvoje hl. města Prahy (IPR), ředitel sekce rozvoje města a akademik
Walter Stricker	Klub Jeden Tag
Ing. Sylva Sládečková	Magistrát města Ostravy, Odbor školství a sportu
Mgr. Ladislav Vasevič	Matiční gymnázium Ostrava, ředitel
JUDr. Lukáš Semerák	MOaP, člen zastupitelstva; Statutární město Ostrava, člen zastupitelstva, místní podnikatel
Tomáš Zetek	Městský ateliér prostorového plánování (MAPPa), projekt REFILL
Mgr. Patrik Hujdus	Městský obvod Mariánské hory a Hulváky, starosta
Bc. Richard Vereš	Městský obvod Slezská Ostrava, starosta
Richard Čermák	Městský obvod Vítkovice, starosta
Mgr. Zdeněk Karásek	Moravskoslezský kraj, člen komise pro strategický rozvoj kraje rady kraje
prof. Ing. Ivo Vondrák, CSc.	Moravskoslezský kraj, hejtman
Ing. Karin Černá	Moravskoslezský kraj, vedoucí odboru energetiky, průmyslu a chytrého regionu
prof. PhDr. Ing. arch. Miloš Matěj, Ph.D.et Ph.D.	Metodického centra průmyslového dědictví Národní památkový ústav, vedoucí

Ing. Radovan Pilich	Obchodní dům Laso, výkonný ředitel
Doc. RNDr. Petr Rumpel, Ph.D.	Ostravská univerzita, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje
Mgr. Marek Mikulec, Ph.D.	Ostravská univerzita, Katedra sociální práce
MgA. Zuzana Šrámková	PLATO, produkce a koordinace festivalu
Ing. Jakub Šafran	Promet group, a.s., technický a investiční ředitel
Mons. Jan Plaček	Římskokatolická farnost Ostrava-Moravská Ostrava, farář
Mgr. Klára Hinterreiter	Spolek Ostrava Přívoz, z.s., předsedkyně
Ing. Milan Weber	Statutární města Ostrava, člen komise kultury statutárního města Ostravy
Ing. Petr Lukášík	Tieto Czech s.r.o., generální ředitel
Ing. arch. Radim Václavík	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Katedra architektury
prof. Ing. Miroslav Hučka, Csc.	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Katedra podnikohospodářská
Mgr. Sri Kumar Vishwanathan	Vzájemné soužití o.p.s., ředitel
Andrej Harmečko	Zástupce místní kulturní scény

Seznam zkratek

a kol.	A kolektiv
aj.	A jiné
angl.	Anglicky
apod.	A podobně
a.s.	Akciová společnost
atd.	A tak dále
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
COVID-19	Koronavirus (angl. coronavirus disease)
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČSÚ	Český statistický úřad
DOV	Dolní oblast Vítkovice
EU	Evropská unie
FTE	Ekvivalent plného úvazku (angl. Full-time equivalent)
IDS	Integrovaný dopravní systém
Kč	Koruna česká
KKO	Kulturní a kreativní odvětví
MAPPA	Městský ateliér prostorového plánování a architektury
MA21	Místní Agenda 21
MHD	Městská hromadní doprava
MOaP	Moravská Ostrava a Přívoz
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠ	Mateřská škola
nám.	Náměstí
např.	Například
NGO	Nezisková organizace (angl. Non-Governmental Organization)
NOx	Oxidy dusíku
NPP	Národní přírodní památka

P+R	Zaparkuj a jed' MHD (angl. Park and Ride)
p.o.	Příspěvková organizace
PM2,5	Tuhé částice (angl. particulate matter)
pozn.	Poznámka
PPP	Partnerství veřejného a soukromého sektoru (angl. public-private partnership)
s.	Strana
O2	Obchodní značka telekomunikační sítě společnosti Telefónica
OC	Obchodní centrum
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OU	Ostravská univerzita
SLDB	Sčítání lidí, domů a bytů
SMO	Statutární město Ostrava
s.r.o.	Společnost s ručením omezením
SRR 21+	Strategie regionálního rozvoje
SVL	Sociálně vyloučené lokality
SWOT	Silné stránky, slabé stránky, příležitosti, ohrožení (angl. strengths, weaknesses, opportunities, threats)
TAČR	Technologická agentura České republiky
tj.	To jest
tzv.	Takzvaný, takzvaně
ul.	Ulice
VRT	Vysokorychlostní trať
VŠB-TU	Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava
z.s.	Zapsaný spolek
ZSJ	Základní sídelní jednotka
ZŠ	Základní škola

Seznam příloh

- **Příloha 1 – Provázanost strategického plánu fajnOVA CENTRUM s nadřazenými strategickými dokumenty**
- **Příloha 2 – Syntéza realizovaných rozhovorů při přípravě strategického plánu fajnOVA CENTRUM**
- **Příloha 3 – Kriminalita, bezpečnost a jejich percepce v MOaP**
- **Příloha 4 – Šetření kvality života z pohledu obyvatel MOaP**
- **Příloha 5 – Průzkum potřeb ostravských rodin – výsledky za MOaP**
- **Příloha 6 – Průzkum mezi obyvateli a návštěvníky MOaP při přípravě strategického plánu fajnOVA CENTRUM**
- **Příloha 7 – Studie dostupnosti zeleně v MOaP**
- **Příloha 8 – Zdroje a odkazy na literaturu**
- **Příloha 9 – Aktuální stav nákupních ulic historického jádra města Ostravy**
- **Příloha 10 – Studie proměny maloobchodu a služeb v historickém jádru města Ostravy**
- **Příloha 11 – Evidence úprav a aktualizací strategického plánu**

